

Үндэсний жакалалын нэгжийн хувь	Жишээ	ТХЗ-уул, үзүүлэлтүүд	Үр нийтгэх хэмжийн үндэсн шалтуур, хэмжийн чухулжилтууд	Нэмэлтээр шаглах боловжтыг шалтуур, хэмжийн чухулжилтууд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдох үйлчилгээний боловслийн дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдох санын зөвлөвөргэсэн стандарт
6.1.1 Нүүцлийн болон хөгжлийн мэдээж ахуйн үрхэлж байгаа матчийн арх	Мадчинд наимчийн холбоо: Малын эрүүл мэнд, хамгийн стандарт бүхий мэдээж ахуйн үйт жакалалын стандартыг ашиглан тогтвортой/органик и нүүцлийн мал жэж ахуйн дадах хөөшүүлийн бэлчээрнийг тогтвортой удирдах (малын тоо болон бэлчээрнийг экологийн давын төвшүүрийг хадгалах), малын тоо голгой эсвэл сургуульчийн бууруулах, малын ашинг шинж, чанрыг саижруулах	2.1, 2.2, 2.3, 2.4 15.1	1. Болчир сэргээн байдал, суурь жигүүтэй харьцуулсанар (1 сашин - 5 цэлжсон) 2. Малын тоо толгойн бэлчээрний даалтай тэргүүлж урьд, очиж асангуй эсвэл тогтвортой байгах (сүргийн чанар саижруулахыг дэмжиж буй)	1. Сургат эзлэх хэмжэгч, хээлтийн мэдлийн хэмжэгчийн харьцаа	Мал аж ахуйн жамшигийн удирдалийг жэргүүлэх замаар хүчлийн хийн Ангаралтыг зөвхөөх буоу багасгак. 1. Дундлын бэлчээр ашиглалтын тогтвортой удирдалийн эрээгэй байх эсвэл горхог тохиорлохон 2. Мал аж ахуйн тогтвортой удирдалийн стандартыг хангасаа очиж эсвэл горчилж авахаар Бүртгүүлсэн буоу эсвэл байх. Харшуулжат ийн и нүүцлийн MNS 6891 стандартыг* шинхи мешгэх	Санкуужилтийн өмнө: 1. Сүүмын засаг шартын баталсан дундын бэлчээрийн тогтвортой удирдалийг тусгасан бэлчээр ашиглалтын эрээ 2. Харшуулжатай и нүүцлийн MNS 6891 шинхи хяналтын системээ; Бүртгүүлсэн дараа авсан QR код, аудиторын гарын үсэг бүхий баталгаажуулалтын протокол, цахни хяналтын системээс гарсан үр дүнгийн тайллан, очиж харнуулжатай малын өрхийн тэрчилгээ. 3. Дунд болон урт хувашийн малын менежментийн төлөвлөгөөг баталгаажуулсан сүүмын үрэжлийн өргөзлийн албан бичиг буюу тодорхойлж.	Газрын тухай хууль Малын тоо толгойн албан татварын тухай хууль. Байгалийн ургамлын тухай хууль Байгалийн хамгаалалын тухай хууль Бүсчилсэн удирдлага, зөхшүүлэлтийн тухай хууль Газрын талберийн тухай хууль Зэрчмийн тухай хууль МУЧын иргэнд газар өмчилүүлэх тухай хууль ОЯН тухай хууль Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орчны бүсийн тухай хууль Тусгай хамгаалалттай гаар нутгийн тухай хууль Ургамши хамгааллын тухай лууль Бэлчээр ашиглалтыг харнуулжажуулах журам (2018)	

Үзүүлэгийн нийтийн жагсаалт	Жагсаалт улааны төхөөрөмжийн нийтийн жагсаалт	ГКЗ-ийн жагсаалт	Үр мэдэг хэмжин үзүүлэг шалгуур, хэмжин үзүүлэлтүүд	Номолцэр ашиглах боловчтой шалгуур, хэмжин үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулж ийнхүү жагсаалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгжсөн стандарт
					системд бургтуулсан бөгөөд баталгаажуу жилтвэр бө- аас дээш оног дэвсэн байх 3. Малын тоог бөлчээрний яашава тохируулах лунд, урт хугацаанд төлөвлөгөөт эх	байх, сургалт эзлэх хэрэлтэйч малын харьцаа зохицой байх, бэлчээрийн сонгуу иүүдийн төлөвлөгөө, харшуулагатай Цүүдэлчин MNS 6891 стандартын бургталын суурь түвшнээс тэргүүлэлтүүд хэвнийг жолц саржирсан байх тэргийг бэлчээр апликацыйн холбоны Харшуулагатай иүүдэлчин MNS 6891 стандартын цахим системээс ламлагас (Малчийн өөрийн биеэр авах эзэж банкнаас данс үүстэх боловчтой) 2. Малын өхлийн тоодлоосын бургэлээс авсан малмын тоо (A Данс) 3. Сургийн мэдээлэл дэх сургалт эзлэх хэсгүүч, хэвлүүлэгч малын зохицой харьцааг Харшуулагатай иүүдэлчин MNS 6891 цахим хянчныг системийн модээллийн сангасээ авах боловчтой. Харшуулагатай иүүдэлчин MNS 6891 стандартыг 2020 оны 2-р сард Стандарт		

Үйл ажиллагаа	Жинхэ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжих улсын шалтуур, хөмжих үзүүлэлтүүд	Нийтээр ашиглах боломжтой шалтуур, хөмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэснийг болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсаа зөвшөөрөгдсөн стандарт
						хэмжин зүйн газрас баталсан иуудлийн ын аж ахуун тогтвортой Үйл ажиллагаанд, зориулсан стандарт ба бүрзэлдүүчин хэсэгтэй. Үүнд: бэлчээрний төлов байдал, малин эрүүд мэнц, малти тавлаг байдал, маличны хариуцлага, түүхий эзний чанар, байгаль орчинаа үзүүлэх иелөө. Эдгээр б өнгөлийг тийтдээ 20 гаруй шалгуур үзүүлэлтээр үзэлнэ. Энэлүү стандартын хөргөжилтийг хамон баталгаажуулах эрхнэг Улсын Баталгаажуулалтын албаныг Монголын Бэлчээрний Нэгдсэн холбоонд олгосон. Баталгаажуулалт-ын 2 че шаттай хийз. Эхний че шатыг малчини ерхүүд еөрснөө хийж бө тэдний хийсен үзүүлээнд Монголын Бэлчээрний Холбооны баталгаажуулалт хийх аудиторууд, хөцдлийн үзэлгээ өгч баталгаажуулна.)		
6.1.2 Эрчимж- сөн МАА	Эрчимжийн МАА нь үйл ажиллагаа юу ишигдлийн	2.1, 2.2, 2.3, 2.4 (5.1)	1. Малын чиглэлийн эрчимжсэн МАА: Хариуцлагатай	4. Малын тоо тогтвортой байдал	1.Харшуулаг жтай Нүүдэлччин	Санхүүжилтийн ёmine: 1. Абмаг суммын бэлчээр дашнлагчдын	Газрын тухай хууль	

Үйл ажиллагаада	Жишээ	ТХЭ-үүд, үүрүүлэлтүүд	Үр нийвэг хэмжих үкаасан шалтуур, хэмжинь үүрүүлэлтүүд	Ниймжүүр ашигийн боломжийн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Беталгаажуулалт	Хөхбодох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөхбодох олон улсад зөвлөөрөгжсон стандарт
эрхэмдэг малчин орх, хөршоо, ЖДУ, ААН (саин түүдрийн малж ахуй)	сайтай малын түүлээр худалдан авж замжир малын тоо толгойг бууруулах, илж малас ламж шингэгийг номэргүүлэх ба зангиол, ванигийн төв рүү чиглэсэн шинжилгээнийг бууруулах зорилгоор хедээ брон кутагт ажлын байр бий болгоно.		иүүдээчин MNS 6891 стандартын оноог суурь жилээс НЭМЭНШҮҮЛСЭН байх 2. Нэгж малдас овых шингэгтийн варын тоо эсвэл суурь түүшигээс номэглэсэн (МҮ-н норм: ёдрийн сүүний гарч 20 лээс итүү; үхрийн амьдийн жини баруу 200кг авс дээш, нас гүйцэн үхэр 500кг, хурга 40кг бие доошигүй, нас гүйцэн хонь 70кг) 3. Суурь жилээс эсвэл зээлийн хугацаанд ажилтан/герээт гүйшлэгч нарын хүртээмжтэй, эрх тэнш байсан номогдсон (зээлийн хугацаанд жөншөрүүний тэвшэрт байдал хангагдах эсвэл хөгжлийн бэрхшээлтэй нэгднэйн хөдөлмөр эрхлэгтийг лэмжсэн, хууль нийштэй)	5. Хадгалан тэсээл балтголийн үйл ажиллаганд - Хөрсний ализматийн огууламж буурахгүй, эхол хадийн хомижонид баялаг, Хөрс нягтгэхээс сурнитех (тайлбайл ажиллах давтамжийг хинах, хугацааг төлөвлөх; ногтой хөрсөн дээр хөрс боловсруулж, тог зэвшишгүүлэлт ярах, сэндийлэх үйл ажилдаж хувуулжас зийлсхийх) эсвэл огном баястах ги)	стандартыг MNS 6891 стандартын цахим мештэх система бүртгүүлсэн байх, беталгаажуулалт хийгээснээ сертификат авна (аудиторын гарин үсэг бүрин беталгаажуулалт-ийн протокол, цахим хувийн системээс гарсан үр дүнгийн тайлан, оноо). 2. Сумын үргжийн тастийн сэхжируулсан үүдлийн магадалгаа авна. 3. Малын гаралтай метаны хий, азотын хий бууруулдаг тохиолдлын таримал худалдайн эсслийн гарээ, баримт, ашигласан бүртгэл	холбооны Харшууллагатай иүүдээчин MNS 6891 стандартын цахим мештэх система бүртгүүлсэн байх, беталгаажуулалт хийгээснээ сертификат авна (аудиторын гарин үсэг бүрин беталгаажуулалт-ийн протокол, цахим хувийн системээс гарсан үр дүнгийн тайлан, оноо). 2. Сумын үргжийн тастийн сэхжируулсан үүдлийн магадалгаа авна. 3. Малын гаралтай метаны хий, азотын хий бууруулдаг тохиолдлын таримал худалдайн эсслийн гарээ, баримт, ашигласан бүртгэл	Малын тоо тодгойн албан татварын тухай хууль. Төсөн тухай хууль Байгалийн ургамлын тухай хууль Байгаль орчны хамтаваах тухай хууль Бүсчилсэн удирдлага, зохицуулалтын тухай хууль. Газран төлбөрийн тухай хууль Зарчмын тухай хууль МҮ-ын нргээд газар өмчилүүлэх тухай хууль Ойн тухай хууль Тэрвалангийн тухай хууль Тусгай хамгзвалттай газар нутгийн орчны бусийн тухай хууль Тусгай хамгзвалттай газар нутгийн тухай хууль Ургамал хамгзвалттай тухай хууль Бэлчирээр эшнгэллэтийг харшуулсануулах журам (2018)	

Үйл ажиллагаа	Жийнээр	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалог хэмийнх үндсэн шалтуур, хэмийнх үзүүлэлтүүд	Измэлтээр дашдаж боломжтой шалтуур, хэмийнх үзүүлэлтүүд	Босго/ шаттуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөгжлийн болон салбарын дүрэм, стандарт	Хөгжлийн олон улсад зөвшилцөгдсөн стандарт
						бүтээмжийн үзүүлэлт, хэмжнит 3. Зөвлөгчээс фэлтээснээгүйннээс зүүрл иэндийн дэвтгалийн тайлан эсвэл шинни/хувийн неецийн тайлланыгас баталгаажуулсан хүс, хөгжлийн бэрхшээлтэй ажил зорилжийн талаарх мэдээлэл 4. Жил бүрний мал тооллотын бүртээлээ авсан малын тоо (А Дань) 5. Хөрсний сорилтын црас/сканерсээ дүн & дүннэлтийн замжийн тайлан		

6.2. ГАЗАР ТАРИАЛАН БА ТУҮНД ХАМААРАЛТАЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

6.2.1 Тогтвортой ургам, жиис. болон хүчиний ногооны болон тогтвортой газар тариалав	Уур амирагт, биологийн олон яз байдал, байгаль орчим, орон нутгийн иехэцел байдлыг харгалзан байгалийн иөннэйг сүйтгэх, хомодуулахаас зайлсхийн орон нутгийн органик хедэв аж ахуйн бүтээсдэхүүний үйлдвэрлэл, индүстриалтныг ирмэгдүүрэзжүүлж честницаад, бордоо,	2.1, 2.2, 2.3, 2.4 15.1	Багафагт 1-2 үзүүлэлтийг жижигжсэн байж: 1. Хөрсний язмийг ийн агууламж буурахгүй, эсвэл хэвийн хэмжээнд, байлах, Хөрс иягтрайхас соргийнх (тамбанд ажиллах дэвтгамжийг хянах, хугацааг төлөвлөх; нийтэн хөрс дээр хөрс боловсруулах, ярас, сэнднэйхэд үйл ажиллагаа явуулжавас зайлсхийн эсвэл огном баагастах гм) 2. Органик шошиг/баталгаажуулалт авсан эсвэл ХАА-и	Доор дурсанчлан зорхиж ижилжүүлтийн туршилтыг хэрхэнхүүтэх замаар хүлэгжийн тийн элгарлас зайлсхийн буюу баагастах. 1. Хөрсний язмийг түвшнийг баталгаажуулсан лабораторийн шинжилгээнд хамруулж, хөрсний нэргжийн нүүд-ийн бичсэн		Төслийн/санксүүжилтийн ижилжүүлтийн 1. Хөрсний шинжилгээний эх хуванар/сканердсэг дун болон дүгнэлтийн замжийн тайлан 2. Жиис, хүчиний ногооны тариалан: Гурвалдгач этгээдэр баталгаажуулсан ХАА-н Зохицтой дадмын стандартын шаардлагыг хангасан гарз, Гарчигээ; Органик тариалавгийн хувь; РГО эсвэл	Органик хүчиний тухай хууль (2016) Стандарт, хэмжил зүйлийн багасгаж организмын баталгаажуулах журам MNS/CAC GL 32:2017 Тареес хүнс, ХАА-и талаар бервийтийн бодлого "Үндэсний чанарын хөтөлбөр" "Хүн амын тоол тэжээл" үндэсний хөтөлбөр (2016-2025) "Хүчиний аюулгүй байдал"
---	--	----------------------------	--	---	--	--	--

Үзүүлэгч	Жижиг	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөн хэмжээний үндсэн шалтуур, хөмөнх үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалтуур, хөмөнх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Багтлахасуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Хуванырыг ашинглакгүй байх болон багасгах); Хүчинийн хийн ялагаралтыг бууруулах болон шин тэжээлийн ялангуяа бууруулах тадлуузаа хөрөнгө оруулалт хийх; хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл хийдэг жижиг фермерүүдийн үр ашгийг дээшлүүлэх; эрчим хүч ба усны мөсийн ашингламтыг сийнэрүүлахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалт хийх; Хүчиний алдагдал, хог хаягдал, хөрөнгийн бихирдлиг бууруулахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалт хийх; хөдөө аж ахуй дах улаалах технологи ба мэдээллийн технологийн системийн хөргийнгээ залжсан; Тод: Тогтвортой газар тарналан нь хөдөө аж ахуйн бизнес эрхийнчид,		Зохицой даалын стандартын шааралага хангасан бүтээгдэхүүн. Хүчиний эзлэх хувьтоо нэмэлтүүдэх 3. (а) Ногоон борао буюу хэмийн бус пестишц шинглэсэн тариалангийн талбади эзлэх хувийг нэмэлтүүдэх, эсэл (б) хөргүүлээс задалжийн хүчиний бордооны хэмжээг багасгах, (в) суурь жижээс эсэл эзлийн хугацаанд бордоо байсандаа пестишцийн ашинглалтыг багасгахын тудаа үр ашгийг нэмэгдүүлэх. 4. Суурь жижээс эсэл тээврийн хугацаанд нөөцийн үр ашгийн түвшиний эзлэгдэх, эсэл бүтээгдэхүүнээ ногдох иеэшэнхэмжээ (ус, чирчим хүч, түүхий эд төх нэг) буурах. 5. 3. Суурь жижээс эсэл тээврийн хугацаанд ажилтан/тэрээт гүйцэтгэгч наарын сургалтажтай, эрх тэгд байдал нэмэгдсэн (эзлийн хугацаанд жондийн тэнцивэрт байдал хангагдах эсэл хөгслийн бэрхшээлээг нэргээж хедолмэр эрхийнчийг дэвжсан.	Дүгнэлтээвлэлийн Г дагас мөрдөх, эзлийн хугацаанд хөрөнгийн ялангийн түвшнийг сийнэрүүлах үүрэг хүзэн. 2. Зохицой даалын стандартын шаардлагыг хангасан эсэл органик багтлахасуулалтын газартай гэрээ байгуулсан эсэл багтлахасуулсан 3. Тариалангийн газар тарваланг сэлгэн ажилтуулж, бүртгэл хөтөлдөг 4. Тариалангийн тухай хуулийн дагуу ярийнч ажилтуулах		Гуравдагч этгээдээр багтлахасуулсан органик бүтээгдэхүүний гэрээ эсэл гарчигээ, www.organic-mofa.gov.mn , ийн сайтад бүртгүүлсэн байх. 3. Газар тарвалангийн эргээтийг ногоон бүртгэл хөтөлдний хэсэж - бориутгийн хөдөө аж ахуйн хэлтсийн агрономчийн багтлахасуулсан захидал. Цаашнаа Тарвалан Үйийшрэлийн нэгдсэн систем (www.planit-mofa.gov.mn - боловсруулагдаж байна) эсэл Agrollity/Fimy програмд хийшэл боломжтой болно. 4. Агрономчийн байгуулсан хедолмөрийн гэрээ, шинийн эрүүл мөсийн заатгалын тайллан нь агрономчийн волмын байрыг багтлахасуулна. Төслийн/санхүүжилтийн дараа: 1. Төслийн/санхүүжилтийн вынхехтэй адил 2. Зохицой задлын стандартын шаардлагыг хангасан гэрээ эсэл	"Үзүүлэж илрүүлж 21-100" үндэсний хөтөлбөр (2018-2021) "Хүчиний ногос" үндэсний хөтөлбөр "Жижиг, жижигэн" үндэсний хөтөлбөр "Чиглэгэн" хөтөлбөр		

Үйл ажиллагаа	Жийнэс	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалог хэмжээх унисон шалгуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Нийтийн зүйлийн боловсруулж шалгуур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдөх үндсний болон сангарын дурмын шураам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсад зөвлөөрөгжсөн стандарт
хүчиний системийн ажлыгчадал шударгаар ихжин олговор олгох, тарийнчныг чадавхнуулах заманыг нийтгүүд зөвөгдсөн чухамчинаат.			хуулийн дагуу нийтгэй) 6. Ургац хураалтын царвах алдагдахын хэмжээг суурь жингэс буюу зөслийн хугацаанаас бууруулсан			органик аудиторын жилний хяналтын нийтийн тайлан, баталгаажуулалт 3. Орон нутгийн хөдөөж их охуйн тэрүүн агрономийгээс авсан тодорхойлолт эсвэл гөстэлийн хэрэглээний бүртгэл/бүртгэлийн бичиг (хэрэв байгаа бол). 4. Неецийн төмнүүлэтийн машин үсгэхнээсүүн техникийн гарчилж 5. Эрүүл мэջдний шалтгалас: баталгаажуулсан хүйс, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлжинээр эрхүүлэлтийн мэдээлэл Номогт: Нийееллийн үзүүлэлтүүд, шэр арга хэмжээ авах тухай хуулийн тогтолцоийн тайлан		
6.2.2 Тогтвортойт үр тарна, тэжээлжийн ургамал, темсний үзүүлэлтэй	Үр тарна, малын тэжээл, темсний адоогийн үзүүлэлтэйгийн замжин улсын хүчиний тогтвортой байдлыг хангахадс гадна үүр амьсгалын өөрчлөлт, биологийн олон янз байдлын	2.1, 2.2, 2.3, 2.4 15.1	Багасдай 3 үзүүлэлтийн замжасан болох: 1. Хөрсний яланхийг агууламж буурахгүй, эсвэл хөвийн хэмжээнд байлагах, Хөрс нийтийн сургуулих (табайд, тохиолдаж автотамжийг хийнч, хугацааг төлөвлөх; нийтийн хөрсийн дээр хөрс боловсруулах, ярах, сандийлах үйл зөхлилгээ авуулахаас	1. Нийт эрчим хүчиний хэрэгжээнд сэргээлжээг эрчим хүчиний эзлэх хувь (салхи эсвэл нарын хувтан) нэмэгдэх.	Дроор дурдасгчлон эзлих менежментийн туршиламж (Хөрсний эрүүл мэнэ, хөрсний бүтээжийнг сайнтуулах) хэрэгжүүлэх замвар	Тостиж/саатжүүжилтийн ижёние: 1. Хөрсний шийдвэрийн эх хувийн/самирласан дүн болон дундажлжүүлжийн тайлан (хууль ёсөөр 3 эсвэл 5 жийн тутам шийнслүүлэх чүрэгтэй багаад тодорхой төлбөртэй		

Үзүүлэгчийн нийтлэгээ	Жилээ	ТХЗ-ийн үзүүлэлт	Үр нелоог хэмжээс үзүүлэх шалгуур, хэмжээс үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашиглалт боловжийн шалтуур, хэмжээс үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үзүүлэлт боловсруулбарын дүрэм, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
алдагдал, баягийн ижешиг сүйтгэх, шавхахаас эхийнхийг байгаль орчны экосистем ээргийг харгалзан үзэж буй газар тарналангийн үйл ажиллагаас ; пестницид, бордоо, хуванырыг хянгаалтууд, зохионгүй/хэт их хөргөлзээс эхийнхийг багасгах; Хүлэмжийн хийн ялгаралтыг бууруулж болон шин тэжээлийн алдагдлыг бууруулах адалтуудыг хөрөлгө оруулж хийн дунд болон том эж ахуйн изгакуулжин (500 га ба түүнчээ лээж тайвайло тарналан эрхэлж буй) көдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн ур ашигийг дрэшлүүлэх үйл ажиллагаас.			зайтийнхээ зөвлөгөөн багасгах гүйцэтгэх 2. (а) ногдоон бордоо буу химийн бус пестницид, эшиглэсэн тарналангийн голбайн зээлийг хувийн измэгдүүлэх, зөвлө (б) хэрэглэхээс зайтийнхон химийн бордооны химийг багасгах, (в) суурь жилээс зөвлө зээлийн хугацаанд бордоо балзевэл пестницидийн эшиглэлтэй багасгахын тулд үр түүхийг измэгдүүлэх. 3. Суурь жилээс зөвлө зээлийн хугацаанд неөшний үр ашигийн түүшини измэгдэх, зөвлө бүүэлдэхүүнд ногдох неөшний хэмжээ (ус, эрчим хүч, түүхий за гэх мот) буурах. 4. Суурь жилээс зөвлө зээлийн хугацаанд жинитийн/герээт гүйцэтгэгч иврээ хүртээмжийг эрх тэгш байдал измэгдсэн (зээлийн хугацаанд жиндерийн гээншөрт байдал хөнгөгдах зөвлө хөгжлийн бэрхшээлтэй прэднийн хөдөлжилж эрхэлжтэй ажилсан, хуулийн даснуу нийтийн)		хүлемжийн хийн ялгаралт зайтийн багасгах. 1. Хөрсний ялангийн тувшинийг баталгаажуу лсан лабораторий и шинжилгээн д хамтуулж, хөрсний моржжилтийн үүдийн бичсэн дундажтэй өмжийг дагаж мердэх, зээлийн хугацаана хөрсний ялангийн тувшинийг саынтуулах үүрэг хүзүүз. 2. Органик үйлдвэрлээ эс бусад нийт бордооны 60-ас доошгүй хувь нь био буу	лабораториор хийгдэж бално) 2. Органик бордоо худалдан авсан баримт, бираасын бүртгэлийн баримт 3. Газар тарналангийн эрэгжлийн нотолсон бүртгэл хотголтнийн хөсөг - орон шүтгийн хөдөө эж ахуйн холтсийн агрономичийн баталгаажуулсан закнал. Цэвшил Тарналан Үйлдвэрлэлийн жадээн систем (www.plant.mofa.gov.mn н - боловсруулагджээ байна) зөвлө AgrologyFinu программа хандах боловжийтэй байно. 4. Агрономичийн байгуулсан хөдөлжилжийн гарээ, шийгмийн сорул жонцийн давтгадын төймэн нь агрономичийн жилын байдраг баталгаажуулна. Төслийн/самхийжилтийн н дараа: 1. Төслийн/самхийжилтийн ийн өмнөхтэй адил 2. Төслийн/самхийжилтийн ийн өмнөхтэй адил 3. Неөшний хэмжээгүй машин механизмын техникийн түрчийгээ		

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЗ-үүд, узүүлэлтүүд	Үр нийөгжлийн үзүүсч шалтуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нийзэлжор ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбогдох олон улсад эмшүүрөсдсэн стандарт
					органик бордоо, химийн бус нестационар бароо. 3. Тарналангийн газар төрнлөн солон ажилтуулж, бүртэл жетэгдэг 4. Тарналангийн тухай хуулийн дагуу агрономич ажилтуулах	4. Эрүүл мэндийн даатгалын баталгаажуулсан хүчин, хөгжлийн бэрхшээлтэй нийтийн хөдөлийн зорилтгүй иэдээлэл Нэмэлт: Нелооллийн үзүүлэлтүүд дээр эрэг хэмжээ авах тухай хуулийн отгээдний тайлан		
6.2.3 Үрнийн үйлдвэр	Экосистемд болон байгаль орчныц үзүүлэх серег ижилчиллийг багасгах чингислэгээр үр, ургамлын санд бүрдүүлэхийн байгаа үрнийг хөмгийнх, тариалах, ашиглах; түүний дотор ургамлын өндөр үр ашигтай, стресст тэсвэртэй, ган гачигт эзрэг гачигдлатай нөхцөлд сайн засан зорилтой үр сонгох + тарна, тохиы ургамалт	2.4, 2.5 13.1 15.5	1. Суурь жижээс буюу зээлийн хугацаанаа ган, халуунда, үер, хортон шавьжни, давсжилт ижисэн хөрсөнд тэсвэртэй дотоодын ургамал/үр-ийн үйлдвэрээлэлтэй ижигдүүлэх	1. Суурь жижээс буюу зээлийн хугацаанаа ган, халуунда, үер, хортон шавьжни, давсжилт ижисэн хөрсөнд хөрсөн тэсвэртэй ургамал/үр-ийн нэр төрнэг шэмгүүрэх, нуталшуулах/импортилох/ийн түүлэх	1. Үрийн сортны төрийнг ХХААХҮЯ-ны үндэсний сортны жагсаалт (боловсруулж байгаа) 2. Хэзэний хийнчтын шинжилгээний аял, лабораторийн шинжилгээлээ үндэслэх ХХЛЛХҮЯ-наас оросон үрний чөнөрын гершигээр, үрний бийшүүгчийн бичсээ дүгнэхт, одоогийн үргүүргамлын сорт, түүнийн уур амьсгалаа дасан зорхицох шинж чанаруудын тухай тайлши, хэрэв импортигүй үр бол үрний	Үргамлын үр, сортны тухай хуулийн ЭЗХАХБ-ын үрнийн схем INSR, Экологийн ихэнх сэргээлт дэх улаган үрний энхийн олон улсын зарчмын, стандарт; үрийн чөнөрын үндэсний стандарт		

Үйл ажиллагаа	Жинээ	ТХЗ-үүд, улсын түрүүд	Үр нийтгэгчийн үндэсний шалгуур, хэмжээний түүхийгүйд	Нийзэлжирээний мөнггэлэх болон ижтэй шалгуур, хэмжээний түүхийгүйд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм нууцам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
					Зөвхөн үрний чанар, оншгийг ХХААХҮЯ-дээр баталгаажуулсан эсвэл импортолж буй улсын үйлдвэрлигч/ баталгаажууллагчийн үрийн техникийн гарчныгээтийн	техникийн гарчныгээтийн хамана. Төслийн/санкүүжилтийн дараас: 1. Үрнийг кутагшуулах ажлыг нэмэгдүүлэх талаар ХХААХҮЯ-наас зөвшөөрөл явсан бичиг 2. Үрийг хураах авсны дараа гаршуулалт туршилтын үр дүн, хөрсөнд хийсэн лабораторийн шинэсүүлэгийн хариу (шор лажуут турван энэлжилсэн байх ёстой)		
6.2.4 Ногоон бордоо болон пестицидийн технологийг хөгжүүлэх, үйлдвэрлэх, хөргүүлэх, байгаль хөгжлийг, биологийн одон язь байдлыг хамгийнсай өргөн бордоог цал, шуудуны буудалын дахив боловсруулалт + био хөгжлийг боловсруулсан бордоо болгох	Бордоо, бордоо болон пестицидийн технологийг хөгжүүлэх, үйлдвэрлэх, хөргүүлэх; байгаль хөгжлийг, биологийн одон язь байдлыг хамгийнсай өргөн бордоог цал, шуудуны буудалын дахив боловсруулалт + био хөгжлийг боловсруулсан бордоо болгох	2.4. 2.5 3.9 13.1 15.5	Багадаа 1-2 үзүүлэгийн жанасан байх: 1. Суурь жилээс буюу зээлийн Хүтишанд орой нутгаас гаралтай түүхий эд буюу дасин боловсруулсан өргөнх хот хаягыг язлах хувьжинчийн осолт 2. Суурь жилээс эсээл зээлийн хугацаанд, Ноёндийн үр ашгийн түвшин ижмэгдэх, зөвлө бүтээгдэхүүн нэгдох Ноёндийн хэмжээ (ус, зэрэг хүч, түүхий эд тохиж) буурах. 3. Суурь жилээс буюу зээлийн хугацаанд, борлуулсан өргөн бордоо ба/эсвэл хамгийн бус пестицидийн хэмжээ.	1. Органик бордоо буюу хамгийн бус пестицидийг үйлдвэрлэдэг байх	Төслийн/санкүүжилтийн ижмийн: 1. Лабораторийн хариу эсээл гуравдагч эзгээдээс ойгосон холбогдох гарчныгээ, органик үйлдвэрлигийн холбогдох стандартад нийиссон гарчилгээ зөвхөн органик бордоо, хамгийн бус пестицидийг үйлдвэрлисэн боловсогт нотлох баримт бичигт. Төслийн/санкүүжилтийн ижмийн: 1. Дотоодын түүхий эдийг баталгаажуулах зорилгоор Евагимт татварын системийн худалдан авалтын бүртгэдээсээл	Ургамлын үр, сортын түлэй хууль; ЭЭХАХБ-ын үрний схем; INSR, Экологийн нөхөн сэргээлт дэх уноглан үрний анхны олон улсын зарчмын стандарт; үрний чанарын үндэсний стандарт		

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЗ-үүд, узуулгын түүд	Үр нийог хөмжих ухаан шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нийзэлжэр эшнгэх болонжетой шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Нийтийн төрөв)	Баталгаажууламж	Холбогдох үзэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон усвад зөвшөөрөгжсөн стандарт
						Үйлдвэрлэлийн орчны хуралцтуй бүртгэл 2. Компанийн иеөшний үр эшгийн тийр мэдээллийн BAU-тай харьцуулсан иеөлдлийн тайлан эсвэл иеөниний үр эшгийн тохи мэдээлэл, хэмжигдэхүүнийг харуулсан технологийн үнэлгээний тайлан 3. Ebarimt төгвэрийн системийн борлуулалтын бүртгэл эсвэл байгууллагын боловсруулсан борлуулалтын бусад тайлан.		

6.3 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ВОЛОН ХООЛ, ХУНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, БОЛОВСРУУЛАЛТ

6.3.1 Тогтвортой хунсний боловсруулж, үйлдвэрлэж, хунсийн үйлдвэрүүлийг экологиян зөлтэй, эргэлтийн здийн зэстийн зарчмаар ажилшуулах (жинсээ: эрчим хүч, ус, хог хаягдлыг баасгах, дахин хэрэгжэх, үр ашгийг дээшилжүүлэх)	Хунсний агуулгүй байдлыг хангах, хунсний үйлдвэрүүлийг экологиян зөлтэй, эргэлтийн здийн зэстийн зарчмаар ажилшуулах (жинсээ: эрчим хүч, ус, хог хаягдлыг баасгах, дахин хэрэгжэх, үр ашгийг дээшилжүүлэх)	2.1, 2.2, 2.3, 2.4 12.1	1. Суурь жилээс эсвэл зээлийн хугацаанд байгаль орчин, ийгүүийн асуудалаа үзүүлэх иеөлдлийн түйцрэлтэй сайжирсан. 2. Суурь жилээс буюу зээлийн хугацаанд орон шугас энхийлүүлж түүхийн здийн жини нэчээндээс. 3. Суурь жилээс эсвэл зээлийн хугацаанд ажилтан/герээт түйцэтгэж нарын хүртээмжтэй, эрх тэгш байдал номогдсав (зээлийн хугацаанд жиншерийн тэншвэрт	1. Хүнсний үйлдвэрт гарсан ослын тоо суурь жилээс буюу зээлийн кугацаанд буурсан. 2. Хог хаягдлын хэмжээ буурсан - суурь жилээс зөвхөн зээлийн хугацаанд гарсан хунсний боловсруулж бусад хог хаягдал	Дөөр дурдсанчны эзлийн удирдлагын давхьшиг хэрэгжүүлэх замавр хүзүүжийн хийн ялгарлавс зайлсхийх буюу баасгах. 1.Шилжилтийн чадвартай шатанд, доорх гарчныгээг авсан эсвэл	Тослийн/сангуужилтийн шомони: 1. Байгууллагын шилжилтийн шатанд байгаа эсвэл холбогдох шошго/герчилгээ/ийн цийн тайланг авсан бол баталгаажуулалтын байгууллагас хийсэн гэрээ эсвэл давлагдаж тодорхойлоот. 2. Органик сертификатын GAP-ийн хангагдсан түүхийн занги худалдан авсан барилт.	Төреөс хүнс, хөдөө дж ахуйн талыр барилглах бодлого (2015) Үйлдвэржилт 2:1:100 Чидээний хөтөлбөр
---	--	----------------------------	---	--	---	---	--

Үзүүлэгчийн нийтлэгээндээс хамаарах стандарт	Жишээ	ТХЗ-ууд, түүхэлтүүд	Үр мөнгөг хэмжээ: ухаасан шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нийтийн шинжилгээний боломжтой шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулж	Хамбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журмын стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөсөн стандарт
Хүчиний үйлдвэрлэгч нь хүчиний хангамжийн сүрьеэнд байгаль орчин, шайгийн хамгийн шалтгаалж ишлэх стандартыг мөрлүүлийн замаар хүчиний үйлдвэрлэгчийн байгаль орчинд үзүүлж буй серег нөхөнлийн арилгах зорилготой. Тогтвортой үйл ажиллагаа нь агро экосистемийн хадгалал, нөхөн сэргүүх, хүний болон хүрээлэн буй орчны эрүүл мэндэд хор хонсөн учруулалт хорт бодисыг хоргизжгүй байх, зайнахийн эзрэг орно.			байдаг хантагдах эсвэл цөхжийн борхшүүлгэй иргэдийн хөдөлмөр эрхэмлгүй дэмжсэн, шуулийн дагуу шийтгэй)		авах төх баяглаа GMP, GHP, HACCP - эзэгээн шигийн хамгийн тогтолцоо эсвэл ISO 14001 Байгаль орчны менеджмент, ISO9001 эсвэл ISO 22000 Хүчиний шуулгүй байдлын Дотоодын болон олон улсын стандартын дагуу органик чанарын гэрчилгээ эсэл Олон наитэд танигдасан эко шоото эсэл тогтвортой үйлдвэрлэгч нийн гэрчилгээг гуравдагч этгээдээр баталгаажуулжсан	байгууллагын жарсаалт https://www.mfas.gov.mn/?fbclid=IwAR1uB2H1EdEYlkw73bw6SDEQx7j0YYly29mzCPHbNCfY5mLRHSgrOucd2Xk Төслийн/салхууржилтийн идараас: 1. Байгаль орчны зоогүй байдлын талеэр артажижээ авах тухай байгууллагын нөхөнлийн тайлан эсвэл баталгаажуулж байгууллагас гаргасан хамгийн сүүлийн үеийн тайлан 2. Дотоодод таривсан түүхийн эдиншиг худалдан авсан баримт 3. Эрүүлийн мянганын давтгалын тайллангас Баталгаажуулсан жондер, хөгжлийн берхшээлэй иргэдлийн хөдөлмөр эрхэмлэлийн мэдээлэл 4. ХАБЭД-н сургалтын төлөвлөгөө, улсырдлагын тайлан 5. Хог тээврийн байгууллагатай байгуулсан гэрээ, хог хаягдлын бүртгэл Үндэгээний стандарт/хэрэгээ: ТоС		

Үйл ажиллагаав	Жинээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалыг хамжих удаан шалгуур, төмөнгөтүүлүүд	Нийтийн ашиглах боломжийн шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ ынгилгүүр (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үүдэсний болон салбарын дүрэм, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвлөөрөгжсөн стандарт
					2. Түүхий эдийн нийтийн үзүүлэлтэнд 30-аас доошгүй хувийн GAP-адар баталгаажса илсээл баталгаат органик борлуулалчаас авах Нэмэлт: бүтээгдэхүүнүүдээ тохиrottын үзүүлэх хийгэсэн байх (Compliance certificate)	Холбооны БОНЗ-и эрээдэлний үзэлгээний артчилал, удирдамж;		
6.3.2 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний борлуулалт маркетинг, агуулах, логистикийн үйлчилгээ	Хөдөө аж ахуйн үйл ажиллагаанд зориулсан дундын УИЧилгээ, үйл ажиллагаа (жинээ: кластерүүд болон дундамын нөөц ашиглалт, эзэнцуулалт; Сум дундамын эзэр үйлчилгээний төв, түрээний үйлчилгээнүүд гэх мэт)	2.1, 2.2, 2.3, 8.2	1. Одгээр үүндээс үйлчилгээнээс эшиг хүргэх буй малчинд, фермерүүдийн хүйсээр антисан тоо (шууд/шууд бус) 2. Усны фтор нийтийн ба чусевэл химийн хөргөлтийн хөргөлэг буруулах балансээл суурь жилээс буюу эзлийн хугацаанд тэдгээрийг байгалийн хөргөгчөөр солих. 3. Суурь ялангуяа эзлийн хугацаанд ажилтан/герээг	1. Тарналанчами хедалмерийн бүтээмжийн энэхүүгээр (Тарналан, багтээрийн мал аж ахуй, ОИИ аж ахуйн нэгжийн ангилгаар хедалмерийн нэгжид ногдох үйлдвэрээлжийн хэмжээ). 2. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрээлжийн үйлчилгээний хүргээжийн сайжирсан (ус хангасж, зряны	Дор бүрдсэнчийн тарналанчами /малчдийн хөдөө аж ахуйш зохицой дадлагыг хөргөжүүлэх замвар хүлэмжийн хийн ялгараллас зайлсхийн буюу багасгах.	Төслийн/салхын үзүүлжилтийн төслийн: Газар тарниамжийн менежмент: 1. Органик/GAP сертификаттай фермерүүдээсээ бусад байгалийн орчмыг унирдлагчны тогтолцооны стандарт гарчигчээгээ түйлэврэлчилэлийн төлөвлөгөө Мал аж ахуй, машины менежмент:	"MNS ISO 22002-5:2020 Хүчиний агуултуяа байдлын үтэвэр барих хөтөлбөр - Тээвэртэг бя хадгалалт	

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хөмжлих үндэсн шалгуур, хөмжлих үзүүлэлтүүд	Номхонд таатлах боломжтой шалгуур, хөмжлих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Беталгаажуулалт	Хөлбөгдөх үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсын зөвхөөрөгдсөн стандарт
Хивэгч мал, шүүкүү, тахийн аж ахуйн уур амьсгалын соралжийн хөлбөгдөг төрүүлэгч болон Хийдварт ба хийдварт бус ёёчинеес урьжсан сортийлох хийнчилгээ, эмчилгээ, үйлчилгээ Хүисний хадгалалтыг санжируулах; хадгаалалт, тохиолдруулалт, явацал, гардаг, хүисний алдагдлыг бууруулах; логистикийн чүр ашигийн лэмжлиүүлэх; зардлыг бууруулах; зочим хүч, газар, усны хэрэгжүүг бууруулах; эсэндийн борлуулалтын үүнэг бууруулах; логистикийн тогтолцоог санжируулах; үйл ажиллагаа		гүйцэтгэгч нарын хүргээжтэй, эрх тэгш бийшиг нэмэгдсэн (зээлийн хугацаанд жинсийрүүлж тэнцвэрт байдлын хянгаадах эсээл хөгжлийн борхшүүлэгчийн иргэлийн хадалалмер эрхлэлтийг азижасан, хуулийн дагуу нийитгэй)	хүчиний хангамж, хэрэглээ, тоног төхөөрөмжийн үр яшиг, ижтэй/формийн зордал хэмжилтэй хамгийн одон энэ байдлыг хамгахадаа төвлөвлөөнд биелсон арга хэмжээ, үзүүлэлтүүдийн тоо	Газар тарнилсангийн менежмент: 1. Органик/GAP сертификаттад 2. Биологийн одон энэ байдлыг хамгахадаа төвлөвлөөнд биелсон арга хэмжээ, үзүүлэлтүүдийн тоо 4. Логистик, агуулалтын менежмент: хамгатгуягээс болих алдагдах хүисний хэмжээ буурах	Газар тарнилсангийн менежмент: 1. Органик/GAP сертификаттад 2. Биологийн одон энэ байдлыг хамгахадаа төвлөвлөөнд биелсон арга хэмжээ, үзүүлэлтүүдийн тоо 4. Логистик, агуулалтын менежмент: хамгатгуягээс болих алдагдах хүисний хэмжээ буурах	1. Хөриүүлэгчийн нийтэдээлдийн MNS 6891 стандарт, түүнчлийн цахны климатын системийн хамтын ажиллагчийн борлуулалт, беталгаажуулалтны байдлын тухай Болгарын ашиглагчдын үндэсний холбоноос албан бичиг. 2. Аж ахуйн нийгжийн үр ашигтай логистик эсээл агуулалтын удирдлын тогтоодлоны тайллан 3. Аж ахуйн нийгжийн төлөөллийн захидал эсээл тайллан Төслийн/санхүүжилтийн Нийтийн стандарт 6891 гол мэдээллийн бүртгүүлэсэн буюу гарчигчээс авсан нийтийн болов хагас нийтийн малчдыг дэмжэг 2.Бүтээгдэхүүн/туухийн зорилт		

Үйл ажиллагаа	Жинхэнэ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийеөг хэмжих уяасан шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэгтээр ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Инванс-торын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дуром журам, стандарт	Холбогдот олон уясад зөвшөөрөгдсөн стандарт	
					ашигтай логистик буюу агуулалтын удирдлагын тогтолцоо 3. Дахин ашиглах боломжтой/ дахин боловсруулах боломжтой/ үр ашигтай сав багиваа боодлын удирдлагадар хангандаг Гишүүдний дифилукс өрк, сумын Засаг дэргэгдэй Бэлчээрнийг ашиглах гарээ байгуулсант				
6.3.3 Чанарын хангат, баталгаажуулалт, хүчиний эх үүсүүрчийн түүхийн тийн сүлжээний түншлэгтэй дээждэг үйлчилгээ болон технологи (үйлчилгээ дэч байгаа болон өгч байгаа газар) , хөгжүүлэх, тогтвортой хөдөө аж дахь хүчиний	Чанарын шалгалт, баталгаажуулалт, хүчиний эх үүсүүрчийн түүхийн тийн сүлжээний түншлэгтэй дээждэг үйлчилгээ болон технологи (үйлчилгээ дэч байгаа болон өгч байгаа газар)	2.4, 3.9, 12.4, 13.1	1. Зээлийн хугацаанд, эдгээр үйлчилгээнээс (шууд/тууд бус) ашиг хүртэж буй фермерүүд болон ашиг хүртэгчийн хүйсээр аянгисан тоо 2. Зээлийн хугацаанд чанарын хангат, баталгаажуулалтад хамрагдсан бүтээгдхүүний тоо 3. Зээлийн хугацаанд, боловсруулсан, турссан, нэвтрүүлсэн	1. Эзэлший хугацаанд, эдгээр үйлчилгээнээс (шууд/тууд бус) ашиг хүртэж буй фермерүүд болон ашиг хүртэгчийн хүйсээр аянгисан тоо 2. Зээлийн хугацаанд чанарын хангат, баталгаажуулалтад хамрагдсан бүтээгдхүүний тоо 3. Зээлийн хугацаанд, боловсруулсан, турссан, нэвтрүүлсэн	1. Холбогдох төрчилгээ (органик/ОА Р/хийнэт гэх мэт) Боловсруулсан менежментийн систем (ISO 4001 эх мэт) авахад гаралтадаг баталгаажуулалтын байгууллагатай байгуулсан гарээ 2. Үндэсний стандартын баталгаажуулалтын байгууллагас олгосон төрчилгээ	Төслийн/саатыгүүжигийн иянне: 1. Орон шүүгийн фермерүүд/үйлчилгээг ч/боловсрууллагч засэл гуравдагч баталгаажуулалтын байгууллагатай байгуулсан гарээ 2. Үндэсний стандартын баталгаажуулалтын байгууллагас олгосон төрчилгээ	Органик хүчиний тухай хууль (2016) ОУХБ R101 - Мэргэжлийн сургалт (Хөдөө аж ахуй) зөвлөмж, 1956 (№101)		

Үйл актүүлагч	Жинш»	ТХЭ-үүд, үзүүлэлт- үүд	Үр шийнг хэмжих үүсэн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашигах боломжтой шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шилжүүр (Индикато- рын)	Баталтважуулалт	Холбогдох ундерний болон сэргээрийн дүрөм хураам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
Ахуйн боловсрол ба ур чадварын сургалт	Мөшнийг хөгжүүлэх, энхицүүлж ир чадварыг дээшигүүлж, тогтвортой газар тарналанчийн талаарх ажилчдын нээлтгийт дээшигүүлэх, хөдөлжерийн эрхийг хамгаалах, ийнхийн оролцоог нэмэгдүүлэх, жиндерийн эрх тэгш байдлын дээшигүүлэх сургалтууд төхөн байгуулах		Гэрчилгээжүүлэх терлигийн тоо.	Лабораториид туршсан)	Мутнийн фермерүүдүү Илрээрэгч б оловсруулаг чамг дэмжиж, баталгажуу лдаг. 2. MNS ISO/IEC I7025:2018, MNS ISO/IEC I7067:2014, MNS ISO/IEC I7065:2013 зэрэг ундэсний стандартад нисийн байдал. 3. Боловсрол, сургалтын үйл ажиллагаанд : Сургалт, боловсролыг нагуулахаа органик/СД Р/хийн байгуулалт ISO14001 зэрэг холбогдох гэрчилгээ авахын тулд фермер/үйлдэ	3. Сургалтын хөтөлбэр, өрөөхий төвлөгөө Тестийн/санксуужийн н. дараа: 1. Баталсан стандарт/сертификатуу дэлгээ тоо, одгосон гэрчилгээ эзэмшигчдийн жагсвалт (бие давасад тарналанчыг хүйсээр нь аялжсан) 2. Сертификат ёгсан бүтээгдэхүүний жагсвалт 3. MASM эсвэл олон уямын стандартын баталгажуулалтын байгууллагаас одгосон гэрчилгээний эх хувь/сканердсан хувийнбар		

Үйл ажиллагаа	Обшир	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалваг хэмжээнд уласан шалгuur, хэмжээнд үзүүлэлтүүд	Номжилсөр ашигах боломжийн шалгuur, хэмжээнд үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгuur (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үзүүлэлийн болон салбарын дуром хувь, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
					вэрэгчийн боловсруулж чиглэгдэж.			
6.3.4 Хөдөө аж ахуйн салбарын сувалгын хөгжлийн УАФ-с урьдчилсан сэргийлэлтийн, дасан зорилгоох зориулалттай ногоон бүтээгдэхүүнийн судлах, хөгжүүлэх, сурталчлах, эх зээлэ нийтийн түүх: Органик хөдөө аж ахуйд зориулсан шахим худалдаа эсвэл програмын, ногоон бордоо, биологийн бордоо, эрдэл багатай пестницд, ногоов & үр эшнгийн тэжээлийн измийт, хоруу чанар багатай, эмийн тэсвиртэй малын эм, үр аүнтэй, шоулгүй вакцины тэх нээ Ухамал ходор аж ахуйн системийн хөгжүүлэх, хөрөнгийн номхонд түүх, систем бий болгох, ажиллуулалт зарог (жинийн нээ:	2.3	1. Зээлийн хугацаанд эдгээр үүтийнгээнээс (шууд/шууд бус) ашиг хүртэж буй фермерүүд болон ашиг хүртэгчийн хүйсүүр иялгисан тоо 2. Зээлийн хугацааны теслийн толовогое/санал дээр тусгыжсан нөлөөллийн үзүүлэлт буюу үр дүнгийн сэвжээрүүлэлт. Жинийн нээ тууринсийн сувалгва, хөгжүүлэгчийн тоо эсвэл бутусын шинэлэг платформуудын тоо эсвэл орон нутгийн/бодон улсын агентлагуудын судалгаад, боловсруулалтын чанарын үзүүлэлт тэх нээ	1. Зээлийн хугацаанд хөдөө аж ахуйн салбарын бүтээмжийн сэлжраалт эсвэл ногоон аж ахуйн салбарын байрны эсвэл	1. Ногоон болон нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийн харуулсан судалгааны эсвэл теслийн санал 2. Хөгжлийн эсвэл туршилтын теслийн талынгээ 3. Эзрэг зорилтот нөлөөг харуулсан туршилтад сууриссан теслийн үр дүн	Теслийн/саижүүжилтийн ниймж: 1. Тарналжинчийн эсвэл байгууллагатай байгуулсан гэрээний хажсалыг эсвэл үр нөлөө бүхий чийгийн тодорхой харуулсан мэдээллийн хуудас 2. Төслийн төлөвлөжөө эсвэл уандралтын нөхөнлийн тайлант 3. Туршилтын үр дүн эсвэл нөлөөллийн тайлан Теслийн/саижүүжилтийн нээрээ: 1. Орон нутгийн тарналжинчид/үйлдвэрээрээгч/боловсруулагчидтай байгуулсан гэрээ 2. Тодорхой зассан зорилтот нөлөөллийн тайлан эсвэл теслийг туршилт		ISO 15003, ISO/TC 23/SC 19	

Үйл ажиллагаа	Жингоо	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийгэг хэмжээс үндсэн шалгуур, хэмжээс үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглагч боломжийн шалгуур, хэмжээс үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулжт	Холбогдох унисний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгжсөн стандарт
нарийчилсан мэдээлэл сайтай хөдөө аж асуудлыг издэргүүлэхээр шинэ, органик бүтээсэдхүүнүүдийн яг хамгийн обрыйн дээгүүр, ресторанд ниийгүүдэх (жич: шагаси хослтон ба эрүүл органик тунс борлуулдаг супермаркетууд, орон шүүтийн нормочдын тах, органик ресторан); хүчиний хүртээмжийг нэмэгдүүлох; хүчиний хог хаягдлыг бууруулах; эрчим хүчиний хэрэлзэ, тавар, усны хэрэгзэг бууруулах; жижигийн								

6.4 ТОГТВОРТОЙ ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ДЭМЖИХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНУУД

6.4.1 Органик (Эрүүл) хүчиний бөөний худалдаа болов жижигийн худалдаа, нитритийн хоболын үйчинчилээ	Хүчиний жижигийнгийн болон бөөний худалдааны сүлжээн дэх үр ашгийг доэшүүлэхээр шинэ, органик бүтээсэдхүүнүүдийн яг хамгийн обрыйн дээгүүр, ресторанд ниийгүүдэх (жич: шагаси хослтон ба эрүүл органик тунс борлуулдаг супермаркетууд, орон шүүтийн нормочдын тах, органик ресторан); хүчиний хүртээмжийг нэмэгдүүлох; хүчиний хог хаягдлыг бууруулах; эрчим хүчиний хэрэлзэ, тавар, усны хэрэгзэг бууруулах; жижигийн	2.4, 2.6 12.2, 12.3, 12.5	1. Тогтвортой эх үүсвэр бүркүү түүхий эд бөгөөсөл бараа материал (дотоодын органик/GAP сертификаттай бүтээгдэхүүн/түүхий зайсан/бодол) суурь жилээс буюу зөслийн хугацаанд нэмэгдэх 2. Хог хаягдлын хэмээз буурусан - суурь жилээс эсвэл зөслийн хугацаанд тэрсан хүчиний болов/жизни бусад хог хаягдай 3. Суурь жилээс эсвэл зөслийн хугацаанд жимсийн/герээт гүйцэтгэгч цармын хүртээмжийг, эрх тэгш байдал измынгаси (зөслийн хугацаанд жимсийн тэнцивээрт байдал хантагдак эсвэл хөгжлийн барьшээлтэй нэгэндийн хөдөлгөөр эрхлэлтийг дэмжсэн, хуулийн дагуу индиктэй)		1. Дотоодын органик/GA P сертификатт ай фермерүүдүү бүтээгдэхүүн/түүхий зайсан/бодол жилээзэж эсвэл хүчиний болов/жизни бүтээгдэхүүн/түүхий зайсан/бодол оран дахь бүтээгдэхүүн ийн 30-аас доошгүй хувийг тогтвортой эх үүсвэртэй эсвэл органик/CA P сертификатт ай бүтээгдэхүүн и зөслийг. 2. Хог хаягдлын менеджментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх	Төслийн/санхүүжилтийн өсөөн: 1. Дотоодын органик/GAP баталгаажуулсан түүхий эд/бүтээгдэхүүн/түүхий баталгаажуулах зорилгоор Европын татварын системийн худалдан авалтын бүртгэл зөвлэл үйлдвэрлэлийн орцын хураавгуй бүртгэл 2. Хог тээврийн байгууллагатай бийгуулсан тэрээ, хог хаягдлын бүртгэл 3. Гураваогч этгээдийн баталсан удирдлын тогтолцооны стандартын төрчилгээ	Органик хүчиний түхий хууль (2016) Тороос хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бошлого (2015)	НҮБ-ын Хөдөө аж ахуйн чанарын стандарт Олон улсын стандарт GAP заавар, тээвтрчилгээ	BRCGS Хадгалалт, Түгээлтийн зөвлөнийн стандарт ба IPS Логистик
--	---	---------------------------------	--	--	--	---	---	--	---

Үзүүлэгчдэгээр	Жинсээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр ногоог хэмжих уцаасан шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглагх боломжтой шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индустрия)	Баталгаажуулалт	Хөмбөгдөх үндэсний болон салбарын дүрэм зураг, стандарт	Хөмбөгдөх олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
	үнийн бууруулах; хөдөлмөрийн нөхцөл, мэдрээлэл технологийн шинэчилүүдийг эшиглэн бөсний болон жижиглэнгийн худалдааны төгтөшөөг сэргээрүүлах;				3. НАССР Гэрчилгээний (бусад удирдлагын тогтолцооны стандартууд)	тохион мэдрэлийнг ВАУ-тай харьцуудсан 3. Эрүүл изийн дэвтэдэйн тайланыг баталгаажуулсан жөнцөр, хөгжлийн бэрхшээлтэй нэгдэний хөдөлмөр эрхийтгүй нэээслэл		
6.4.2 Хөдөө аж ахуйн үйл ажиллагаанд зориулсан дундмын үзүүлэлтэй, үйл ажиллагаа (кластерууд болон дундмын тооц, ашиглалт, зохицуулалт; Сум дундмын засвар үйлийнгүйн төв, түрээсийн үзүүлийнгүйн төв, нийтийн бүтээгдэхүүн)	Хөдөө аж ахуйн үйл ажиллагаанд зориулсан дундмын үзүүлэлтэй, үйл ажиллагаа (кластерууд болон дундмын тооц, ашиглалт, зохицуулалт; Сум дундмын засвар үйлийнгүйн төв, түрээсийн үзүүлийнгүйн төв, нийтийн бүтээгдэхүүн)	2.1, 2.2, 2.3, 8.2	1. Эдгэр дундмын үйлийнгүйнээс ашиг хүргэж буй маичид. Фермерүүдийн хувьсэр ангинсан тоо (шүүд/шүүд бус) 2. Усны фтор нуурстөрөгч ба үүснээ хийнчн хөргөлтийн хэрэгжэг бууруулах ба/эсвэл суурин жилүүс буюу зээлийн хугацаанд тоддээрийг байдгийн хорлогчир солих 3. Суурин жилээс эхэл зээлийн хугацаанд төхмийн/Гэрээг гүйцэтгэгч мармын хүртээмжийг, эрх тэгш байдал нэмэгдсэн (зөвлөхийн тухацаанд жиндерийн тэнцвэрт байдал хангагдах эсвэл хөгжлийн бэрхшээлтэй нэгддэний хөдөлмөр эрхийтгүйн төмжсэн, хуулийн дагуу ийнцээ)	1. Тарналанчын хөзөлжерийн бүтээмжжээсээс ашиг хүргэж буй маичид (Тарналан, болчиргийн мал аж ахуй, ойн аж ахуйн нэгжийн амьтадлаар хөдөлжерийн нэгжид ногдох үйлдвэрээнийн хөнгөэ)	Любр лурсланчлан тарналанчид /малчид/ хөдөө аж ахуйн золистой дадлыг хэрэгжүүлэх замавр хүзүүжийн лийс ялгарлас зийлсхийн буюу багасгах. Газар тарналангийн менежмент:	Төслийн/самалгүүжилтийн Ниймжилтийн: Газар тарналангийн менежмент: 1.Органик/GAP сертификацтaiй фермерүүд эсвэл бусад байгаль орчны удирдлагын тогтолцооны стандарт гэрчилгээний үйлдвэрлэгчийн гэрх/гашуучилгээний төлөвлөгөө Мал аж ахуй, тохион менежмент: 1.Хариуцлагатай нүүдэлчдийн MNS 6891 стандарт, түүний ширхэгийн хяналтын систем дэх хамтван	MNS ISO 22002-5:2020 Хүчиний агуулгүй байдалын угтвар барих хотолбор - Тээвэрлэлт ба хадгалалт	

Үзүүлэгчийн ажиллагаа	Жинзэ	ТХЗ-ууд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөнг хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашигнах боломжтой шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүз	Босгоф шалгуур (Индикаторын)	Багатгаануулалт	Холбогдох үндэсний болон салбартын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын тэвшеередэвийн стандарт
Хүнсний хадгалалтыг сэйхэрүүлах; хадгалалт, төгрөгжлийн явваад, гардаг хүнсний аллагдлыг бууруулах; логистикийн үр ашигийг дооршлуулах; заралыг бууруулах; эрчим хүч, пазар, усны хэрэгжээг бууруулах; эснийн борлуулалтын үйнлийг бууруулах; логистикийн тогтолцошиг сэйхэрүүлах үйл ажиллагаа				Хэмжээ, үзүүлэлтүүдийн тоо 4. Логистик, агуулахын менежмент хангалигүүгээс болж аллагдах хүнсний хэмжээ буурах	Мал аж ахуйн нахины менежмент: 1. Тогтвортой мал аж ахуйн менежментийн стандартыг (Хариуцлага тай нийтийн стандарт 6891 гэх мэт) бүртгүүлжсан буюу гарчигээ авсан нүүдлийн болон хагас нүүдлийн малчамж дэвжэж 2. Бүтээгдэхүүнүүдийн эмийн ашигтай логистик буюу агуулахын удирдлагын тогтолцоо 3. Дахин ашиглах боломжтой/ дахин боловсруулаа	2. Аж ахуйн нахины үр ашигтай логистик эсвээ агуулахын удирдлагын тогтолцооюн тайллан 3. Аж ахуйн нахины тогтолцооны захнал эсвээ тайллан Төслийн/сантүүржилтийн дараа: 1. Эзэмшигч/захирлын хүйсний мэдээлэл бүхий хувалдаандын жагсаалт эсвэл борлуулагчийн борлуулалтын мэдээлэл 2. Одоо ашиглах буй хөргөгчиний техникийн гарчилгээ 3. Эрүүл мэндийн давтталын тайлантгаас багасгажицуулсан жонцер, хөгжлийн борхшалзийтэй иргэдлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн мэдээлэл		

Үйл ажиллагаа	Жишээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалог хэмжих удаан шалтуур, хэмжээ, үзүүлэлтүүд	Нийцэлээр ашиглагх боломжтой шалтуур, хэмжээ, үзүүлэлтүүд	Босго/ шалтуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрөм зуран, стандарт	Холбогдох одон улсын эзэншөөрөсдөн стандарт
					х боломжтой/ үр эзинтай сав баглаа боошмын узирилгагаар хингэдэг Гишигүүдийн дийлийн орх, сумын Засаг даргатай белчээрний ашиглал гэрээ байгуулсан			
6.4.3 Чанарын хамалт, баталгаажуулалт, хүчиний эх үүсвэр/найруулалт тийн сүлжээний хамгийнг дэмждэг үйлийгээ болон технологи (үйлийнгээ аяч байгаа болон егч байгаа газар) + хотижуулэх, тогтооройтой хөдөө дж асуудлын боловсрол ба ур чадварын сургалт	Чанарын шаягальт, баталгаажуулалт, хүчиний эх үүсвэр/найруулалт тийн сүлжээний хамгийнг дэмждэг үйлийгээ болон технологи (үйлийнгээ аяч байгаа болон егч байгаа газар) Хадам орон нутаг лах хүний ишоццүйт Хөгжүүлэх, зохицчын ур чадварыг дээшилүүлэх, тогтооройтой газар тариалангийн талаарх зохицчын мэдээгүйг дээшилүүлэх, хөдөлмөрний	2.4, 3.9, 12.4, 13.1	1. Зээлийн хугацаанд эдгээр үйлчилгээний (шууд/шууд бус) ашиг хүргэж буй фермерүүз болон ашиг хүргэгчийн хүнсээр ангилсан тоо 2. Зээлийн хугацаанд Чанарын албаныт, баталгаажуулалтад хамрагдсан бүтээгдэхүүний тоо 3. Зээлийн хугацаанд боловсруудсан, түршсан, иштүүлэсэн гарчигчийгүүрэх төрлүүдийн тоо.	1. Зээлийн хугацаанд тэнцэгэсэн баталгаажуулалтын үйлийгээ/терел зүйлсийн тоо (жишээ нь хүчиний аюулгүй байдлыг хангас, лаборатори, баталгаажуулалтын байгуулалтын чадавхыг бэлжигуулэх зорилгоор лабораториад түрлэсан)	1.Холбогдох гарчилгээ (органик/GA Р/хамалт/эх мэт) болон/эсвэл менеджментийн систем(ISO) 4001 эх мэт) авахшар дүснээ гарчож буй орон нутгийн фермерүүз/үйлдвэрүүч/боловсруулагч чадлыг дэмжих, баталгаажуулалтуудааг байгууллагын олгосон гарчилгээ 2. Ундерсонийн стандартын баталгаажуулалтын байгууллагын олгосон гарчилгээ 3. Сургалтын жетелбер, ерөнхий төвлөлөгөө Төслий/санхүүжилтийн и дараа: 1. Баталсан стандарт/сертификатуудын тоо, олгосон гарчилгээ 2. MNS ISO/IEC 17025:2018.	Төслийн/санхүүжилтийн иөнне: 1. Орон нутгийн фермерүүд/үйлдвэрээг чөлөөвсруулагч эсвэл түрэвдэгч баталгаажуулалтын байгууллагатай байгуулсан тэрээ 2. Ундерсонийн стандартын баталгаажуулалтын байгууллагын олгосон гарчилгээ 3. Сургалтын жетелбер, ерөнхий төвлөлөгөө Төслий/санхүүжилтийн и дараа: 1. Баталсан стандарт/сертификатуудын тоо, олгосон гарчилгээ 2. MNS ISO/IEC 17025:2018.	Органик хүчиний тухай хууль (2016) ОУХБ R101 - Мэргэжлийн сургалт (Хөдөө дахь ахуй) зөвлөлийн, 1956 (№101)	

Үйл жүйнүүзээ	Жийгээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжээ үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглагх боловсруулж шалуур, төмийн үзүүлэлтүүд	Босгы/ шалгуур (Индиви- даторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох унисний болов салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад төвшөөрөгсөн стандарт
	архийг хамгаалах, ийнхүүжилтэй оролцоог төмөргүүрүүж, жандарийн эрх тэгш байдлын жээшилүүлэх сургалтууд зохион байгуулах				MNS ISO/IEC 17067:2014, MNS ISO/IEC 17065:2013 зэрэг үндэсний стандартаад ийнхүү байдал. 3. Боловсрол, сургалтык үйл жонилгаанд 1. Сургалт, боловсролы нагуултаа ицрган органик/GA Р/хамт бүзэвэл ISO14001 зэрэг холбогдох гэрчилгээ авахын тулд фермерүүдэд верэгч/болов саруулагчла д Чиглэгдэг.	тариаланчыг хүйсээр нь ангилсан) 2. Сертификат өгсөн бүрээлжүүний жагсаалт 3. MASM эсвэл олон үзүүлэлтүүдийн баталгаажуулалтын байгууллагас олгосон горчилгээний эх хувь/сканердээв хувилбар		
6.4.4 Хөдөө аюулын салбарын судалгаз, хөгжлийн	УАӨ-с урьлчилан сэргийлэлийн, ласан эрхийн зориулалттай ногойн бүтээгдэхүүнийн судалга,	2а	1. Зээлийн хугацаанаа эдгээр үйлчилгээнээс (шуул/шууд бус) эшиг хүртэж буй фермерүүд болов эшиг хүртэгчийн хүйсээр ангилсан тоо	1. Зээлийн хугацаанд хөдөө жк аюулын салбарын бүтээмжийн сайнхралт эсвэл ногойн ахлын байраны осолт	1. Ногойн болон ийнхэмж үзүүлэх нөхөнлийн харуулсан судалгана	Төслийн/санхүүжилтийн иёне: 1. Тариаланчны эсвэл байгууллагатай байгуулсан гарзиний жагсаалт эсвэл үр нөхөн бүхий чад		ISO 15003, ISO/TC 23/SC 19

Үр ажиллагаа	Жийтээ	ТХЗ-ууд, үзүүлэлтүүд	Үр наалыг хэмжих үүслэн салгүүр, хэмжих үзүүлэлтүүрүүл	Нэмэлтээр ашигдах боломжтой шалгүүр, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгүүр (Индика-торын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдөх үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх фон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Хөгжүүлэх, Сургалчах, зах засцى нэвтрүүлэх, үүнд: Органик хедеэ аж ахуйд зорилсан шакни худалдаа зөвлө программын, Нэгдоон бордоо, биологийн бордоо, эрэдэл баатайг постираа, ногоон & үр ашигтай тэжээлийн номжийт, хоруу чанар баатайт, энэд төсөвхөтөй малын эм, үр дунтэй, ягуулгүй вакцини гэх мэт Ухаалаг хедеэ аж асуудлын системийн хөгжүүлэх, хөрөнгийнгийг нэмэгдүүлах, систем бий болгох, ажилтуулах тэрэг (хинээ нь нарийвчилсан мэдээлэл сайтай хедеэ аж ахуй, мэдрэгчээр удирдлагат усалгаа, бордоо гэх мэт)		2. Зээлийн хугацаанд төслийн пөлөмийг бөхжсаны ажир тусгайдсан нэлүүллийн үзүүлэлт буюу ҮР зүнгийн сэхжүүлэлт. Жишээ III- түүренээн судалгаа, хөгжүүлэлтийн тоо зөвлө бүтээсэн шинэлэг платформуудын тоо зөвлө орон нутгийн/олон улсын агентлагуудын судалгаа, боловсруулалтын Чаварийн үнэлгээгээх мэт.	эзвэл төслийн санал 2. Хөгжлийн эзвэл туршилтийн төслийн төхөөлжүүлэх 3. Эзрэг зорилтот наалыг харуулсан туршилтаа сууринсан төслийн үр дүн	акцислагвааг төвөрхий харуулсан мэдээллийн хуудас 2. Төслийн төлөвлөгөө эзвэл удирдлагын иялгээний тайлан 3. Туршилтын үр дүн эзвэл наалеэллийн тайлан	Төслийн/санхүүжилтийн үйлдвэр: 1. Орон нутгийн тарилалчны/үйлдвэрлэгч/боловсруулагчидтай байгуулсан түрээ 2. Тодорхой засад зорилтот наалеэллийн тайлан зөвлө төслийн туршилт			

6.5 ТОГТВОРТОЙ ТЕКСТИЛИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Үйл жосолтага	Жишээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэл- түүд	Үр наалог хөмийнх үндэсн шалгур, хөмийнх үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашиглах боловжийн шалгур, хөмийнх үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индика- торын)	Баталгаажуулжт	Хөлбөгдөх унэсний болс салбарын дүрэм журям, станэрт	Хөлбөгдөх олон улсад эршоогоғсан стандарт
6.5.1 Тогтвортой текстилийн үйлдвэрлэл	Үйлдвэрлэлийн явшад эрчим хүч, ус хэмнэх; Байгаль эрчина үзүүлэх нэлахийг бууруулах зарынгоор бөхир ус цөвэрлэх байгууламж барих. (Нэхмэлдийн загаач боловсруулагчийн бөхир усны буянгар нь маш өндөр байдаг ба СОД болон рН нь зөвийнбөгөөн хангаснаас хэтэрсон байх боловжийн байдаг. Нэхмэлдийн үйлдвэрүүд WW- ийг урьдчилсан цэвэрлигүүрэхүүгээ эр шууд төвлөрсөн бөхирын шугам сүлжээнд ниийтуулж, Төв цөвэрлэх байгууламжийн анзаалтыг нэмэгдүүж бийн)	6.3, 6.6; 9.4; 12.4;	1. Үйлдвэрлэлийн иэгжид ногдох усны заршуулжт мэд 2. Үйлдвэрлэлийн иэгжид ногдох эрчим хүчиний зоршуулалт т.Вг.ц 3. Үйлдвэрлэлийн иэгжид ногдох уурын хэрэглэж ОСи 4. Химиийн бодисын тодорхойллын жагсаалт	Нэхмэлдийн үйлдвэрүүд болон нижинер, Барыгмын моргажилжийн байгууллагу уд хамрагдах боловжийн	Төслийн/санхүүжилтийн иёөнне: Бөхийн тоот бийдэлн суудалта: Усны хөргөлж бууруулах; Эрчим хүч хэмнэх; Бөхир ус цөвэрлэх; Химиийн бодисыг хадгалах, боловсруулахад найцсан байдал. Төслийн/санхүүжилтийн и дараа: Төлөвлөгөөг загаач мөрдсөн байдал: Хүмүүгээн эрчим хүч, усны хэмжээ. Бөхир ус цөвэрлэх түвшний хэмжээ. Химиийн бодисын зарниччын тодорхойлж, химиийн бодисыг ҳадгалах, боловсруулж тухай горчижээ.	Тогтвортой үйлдвэрлэлийн стандарт МНС 6921/2022 Эрчим хүч хэмнэлийн тухай хууль Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр Үндэсний хөмжжин тодорхойлсон хувь номер 2019 Бөхир усны ермөсийн шаралдлага МНС 4943 : 2015 (https://csstandard.gov.mn/standard/v/3615).	GOTS стандарт OEKO-TEX стандарт ISO 50001	

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалог хэмжих үндэсн шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индика- торын)	Багалгаажуулалт	Холбогдох үзэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
						<p>Хөрөнгөийн үзүүлэлтээс дундажаар 1.6 дасмын их байна. 0.02 м³/кг угамж үндэсн процессоруудын усны хөргүүс 0.002-0.04 м³/кг гэсэн олон улсын жиншиг хэмжээнд хөвөөр бийшиг.</p> <p>Нийтийн үйлдвэрүүдийн усны хөргүүс нь бүтээгдэхүүний терривес хамаардаг болон Монголын үйлдвэрлэгчийн усны дундаж хөргүүс дундажаар 0.2 м³/ктг, анхам шинтэй бодлогооруулалтад 0.02 м³/ктг, бурун тэтгээн үйлдвэрүүдэд 0.45 м³/ктг байна гэж тооцож байна.</p> <p>2. Үйлдвэрлэгч нь хамгийн агуултай болис, машинны тос, тосолгооны материалыг хадгалах, шилжүүлэх, харьцах техникийн зөвлэл, дуром журмыг ятуулсан шоулгүй байдлын нээлийнлийн хуудсыг бэлжено.</p> <p>3. Монголын өвхөмийн үйлдвэрүүдийн зуучын хувийн хэргээг 10.</p>		

Үйл ажиллагаа	Жилүүз	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийтгэх хамгийн үзүүсэн шалгуур, хэмжээний үзүүлэлтүүд	Нийтийн ашигах боломжтой шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индивидуум)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвлөхөөрсдөн стандарт
						кВт.ц/кг бутээгдэхүүн гэж тоошон		

7. ТОГТВОРТОЙ ГАЗАР АШГЛАЛТ БА БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДАЛ

7.1 ТОГТВОРТОЙ НӨХЧН СЭРГЭЭХ

7.1.1 Ойнгуулалт	Өмчлийн ойгүй байсан төвартгийн ойнгуулалтгүүдийн хийх 6.6 15.1 15.2 15.6	1. Тайлбай (га) 2. Шинээр тарьсан мод/бүтнүү омыгдлын хувь (75% ба түүнээс дэш) 3. Нүүрстөрөгчийн шинээлтийн тохигоо (CO2)	1. Нийгээ тайлбайдын нийдох биологийн төрөл зүйлийн төрөл, тоо (600-800) 2. Ойнгуулалтын тайлбайг санжиртуулсан үзүүлэлт (иэнхэгээж) усагзакны систем, дашдаа, багаж хэрэгжэл, технологи) 3. Ойн дагадлах байдлаг, бүтээгдэхүүний хэмжээ (ур, меег, ургамал) (#) 4. Бэлчээрнийг хамгаалах, цөлжүүлтийн сореншлэх, технологийн менежментийг санжиртуулах (алсын тайнаас сонгох, изгээлэл үзэх) 5. Хөрсний эрүүл мэндийн сийжирсан үзүүлэлт (нүүрстөрөгч, шин тохиж, pH-ийн зөрчилт)	1. Ашигтай, хортой төрөл зүйлийн тайлбайг бийх 2. Тасралтгүүр 3 энэ чийг ажилласаа явуулсан байх 3. Тестэй олон улсын төсөл хөтөлбөрт оролцож байсан байдх (иэмэлт) 4. Хүний ишоццийн чадавхтай байх 5. Тогтвортой байдлын биталгаа 6. Ойн менежментийн төлөвлөгөөтэй байдх	1. Улсын ойн мэдэхийн санд бүртгэгдсэн байх 2. Улсын ойн санд хуваалцож егссүү байх 3. Байгаль орчны тарийн үзэлээ хийлгээн байх 4. Төгрөгийн хувь 5. Төгрөгийн талаар барилгын бологоо 6. Тэрбумын мод үндэсний хөдөлгөөн 7. Монгол Улсын үндэсний хэмжээний тодорхойлсон хувь нэмэр	1. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль 2. Ойн тухай хууль 3. Хөрсний дорийн төлөлбөртээс хамгаалах тухай хууль 4. Алсын харов 2050 хөтөлбөр 5. Төгрөгийн талаар барилгын бологоо 6. Тэрбумын мод үндэсний хөдөлгөөн 7. Монгол Улсын үндэсний хэмжээний тодорхойлсон хувь нэмэр	1. Голд стандарт, ойнгуулалт/ойнгуулалт МН шаардлага 2. IIISD болон SSI-ийн сайн дүрмийн тогтвортой байшин стандарт, ойн хамгаалал, олон улсын худалдааны боллогод байгаль орчны заалтууд.
---------------------	---	--	--	--	---	---	---

Үйл ажиллагаад	Жидээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нээгэх хэмийнх үндэснэ шалгур, хэмийнх үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боловчтой шалгур, хэмийнх үзүүлэлтүүз	Босго/ шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үзэсний болон салбарын дүрэм, жүрим, стандарт	Холбогдох очи улаад зөвшөөрөгдсөн стандарт
					7. Хашаатай байх			
7.1.2 Ойн нахеев корсогт	Улсын ойн санд бургтэлгүй багаад, хээрин түймэр, ойн хортон шамыж, хорхойн изэрээдсон, эсвэл мод болтгэлнийн зориулалтаар эмнэглагдсан, эсвэл ойт модгүй байсан задгай талбай, газарт мөд тарнилах	6.6 L5.1 L5.2 L5.b	1. Талбай (га) 2. Шинирор тарьсан мод/бутны альд үлдэх хувь (75% ба түүнээс дээш) 3. Нуурстөрөгчийн шинэгээлтийн тооцоо (CO2) 4. Хөрсний зуур мөндийн сабжирсн үзүүлэлт (нуурстөрөгч, шияа тажина, pH-ийн өөрчлөлт)	1. Нэгж талбайд ногдох биологийн терел зүйлийн терел, тоо (багадаа 1750ш байх) (1 га талбайд 2500 Ширэг гарыц гарын нормативтэй) 2. Ойн дагаадах баялаг, бүтэцдэхүүний хэмжээ (ур, меэт, ургамал) (#) 3. Бэлчээрнэг хамгаалах, цэлжинийг сөргийлэх, технологийн менежментийг сабжруулах (алсын зайнласон сонгох, мэдээлээний үзүүк)	1. Ашиггүй, хортой терел зүйлийг байх 2. 3. Таасралтгүй 3 жил үйл ажиллагаа жуулсан байх 3. Тестэй олон улсын тесэл хөтөлбөрт срөлцөж байсан байх (пэизэлт) 4. Хүний ноёшийн чадавхтай байх 5. Төгтвортой байдалын бетүүлэв 6. Ойн менежментийн ийн төлөвлөгөөт эй байх 7. Хашаатай байх	1. Улсын ойн мод/бүтний санд бургтэгдээн байх 2. Улсын ойн санд хүлээлтэж өссөн байх 3. Байгаль орчны нарийн чиглээ хийлгэсэн байх	1. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, 2. Ойн тухай хууль, 3. Хөрсний дороёнтой цэлжинийг хамгаалах тухай хууль 4. Айсийн хариу 2050 жетеэлбер 5. Төрөөс ойн талаар берийнгүйлж бодлого 6. Тэрбум мөз үзэсний хөдөлгөөн 7. Монгол Улсын үзэсний хэмжээна төвөрхийн хувь нэмэр	1. Ойн хөмсөлж, дорийтвас үзүүлэлтэй худалжийн хийн ялгаралтгүй бууруулах (REDD+) үзэсний стратеги, үйл ажиллагааны төлөвлөсөө
7.1.3 Үрнийн эх ахуй	Экосистем болон байгаль орчны үзүүлэх сорогт	2.5	1. Чанар хангасан үрийн тоо, хэмжээ (8)		1. Импортын зөвшөөрөл, чанарын	1. Лабораторийн шинажилжээр	Монгол Улсын мөд сөөгийн үрийн MNS	

Үйл жилийн зам	Жинээ	ТХЗ-үүд, узуулалт- түүд	Үр нөхөгжлийн үндэснэ шалгуур, хэмийн үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боловсруулж, хэмийн үзүүлэлтүүз	Босго/ шалгуур (Индика- торын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үйлчилгийн болсон салбарын дүрөм чурам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвлөхөөгдсөн стандарт
	Нийтийн багасгах чигилээр үр, ургамлын санд бүртгэлтэй байгаа үрийт хангваалах, белгэх		2. Үрийн нэр төрийн номодуулж нутагшуулах		Горчилго, үрийн горчилго (компортолсо н байх) 2. Хашаа"	Чанарын 1 дүгээр зэргийг хантасан байх	Стандартууд 1. MNS 5994:2009 2. MNS 2887:2009 3. MNS 2430:2009 4. MNS 2433:2009 5. MNS 2432:2009 6. MNS 2431:2009 7. MNS 3993:2009 8. MNS 2429:2009	
7.1.4 Агр- бийн аж ажуй	Байдлын орчин, эндийн засаг, иньгүйн үр өвөөжийн бий боловсруулж тул газар тарилжан, наал эх ажуйг мөд, буттарнилах ожижтэй цолцоор шв. хөгжүүлэх	6.6 15.1 15.2 15.6	1. Хөрсний эрүүч мэндийн сайхирсан үзүүлэлт (нүүрстөрөгч, шины тэжээл, pH-ийн өөрчлөлт) 2. ХАА-н гаралтай бутээгдэхүүний тоо хэмжээ (#) 3. Тайлбай (га)	1. ХАА-н гаралтай бутээгдэхүүний үйлдвэрлэлний эмзэг байдал буурах (салхи, чийг, хууралтшилт, хөрсний бүтээ, уржны шин)	1.Үйл жилийн үзүүлэлтүүд 2. Улсын хүчинчлэлийн бийрлийн байх	1. Улсын ойн издээллийн санд бүртгэлдээсн байх 2. Улсын ойн санд хүчинчлэлийн бийрлийн байх	1. Тэрбумын үндэслэлийн хувь 2. Монгол Улсын үндэслэлийн хэмжээнд тодорхойлсон хувь Измэр	
7.1.5 Хотын об	Хот суурин газар бууруу хашаа, тудамж, инженерийн шугам сүлжээний	11.7	1. Амьдралын орчин иехшэл сайхиртуулж (эрүүл акуяа, тоо зүйг харгалзах)	1. Хөрсний эрүүч мэндийн сайхирсан үзүүлэлт (нүүрстөрөгч, шин)	1.Үйл жилийн үзүүлэлтүүд 2. Улсын хүчинчлэлийн байх	1. Нийтийн төв суурин газрын ёмчид бүртгэлдээсн байна.		

Үйл жүйелээр	Жинхээ	ТЭЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хөмжих үнэсэн шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Измэлтээр ашиглаж боломжтой шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босло/ шалгуур (Индиви- даторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үзэсгийн Болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсац үзүүлэлтээрээс стандарт
	мод, бут сөвөг тарих		2. Агаар, бичий төөсөнцөр, хөрс, дуу чимээний бохирдлыг 20 хувийн дээш хэмжээгээр бууруулах 3. Тайлбай (га) 4. Нүүрсүүлийн хийн шинээлтийн гоёшволол (CO2)	тэжээл, pH-ийн өөрчлөлт)	ургамжлувс эи байх 2. Үйл жилийн менеджмент төслийн чөт эи байх 3. Тогтворийн байдлын бэтгэлэв 4. Үйл жилийн менеджмент төслийн ТЭЗҮ боловсруул ж хэрэгжүүлсэ н байх			
7.1.6 Мод үржүүлгийн и. тээвр	Модны суулгачын орчуудад болон бийтэй тайлбай некцэлд үржүүлж	6.6 15.1 15.2 15.6	1. Тайлбай (га) 2. Мод үржүүлгийн тайбийг сайхруулсан үзүүлэлт (помегасын үсилгасны систем, хашаа, багаж хэрэгсэл, технологи, агуулах тэх нолог)	1. Мэргэшсэн боловсон хүчин (#) 2. Тарьц суулгачын зөвднийн хэмжээ 3. Шилдэг туршилга эсвэл инновацийн туршилтын тоо 4. Хадгалалт, иёецийн некцэл сайхрах	1. Үйл жилийн бүртгэл бүртгэгдсэн байх 2. Тогтолцоу үргамжлувс эи байх 2. Тогтолцоу слон улсын төсөл хөтөлбөрт оролцож байсан байх (измэлт) 3. Хүний иёецийн чадавхтай байх	1. Эз хөрөнгийн бүртгэл бүртгэгдсэн байх	1. MNS 6138 : 2010 Мод үржүүлгийн тайбай сонгох арга Техникийн шаардлага 2. MNS 2418 : 2011 Мод үржүүлгийн газрын хөрсийн боловсруулах тарьц суулгачын стандарт	

Үзүүлэгч	Жийгээ	ТХЗ-ууд, узуулалт	Үр нөхөг хэмжих үндэснэ шалтуур, хэмжих узуулалт	Нэмэлтээр ашигах боломжтой шалтуур, хэмжих узуулалт	Босго/ шалтуур (Индикаторы)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үзүүлэлийн болон салбарын дүрэм журмын стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгжсөн стандарт
					4. Тогтвортой байдлын баталгаа 5. Хашавтай байх			

7.2 ТОГТВОРТОЙ АШИГЛАЛТ

7.2.1 Ойн цөрнүүлэг	Мод, сөмийнгүй ёштой сонговь огтолох замавр ойн хөвийн осолтныг хангах, ойн бүтээмжийг дээшүүлэх	6.6 15.1 15.2 15.b	1. Талбай (га) 2. Нүүрсхүчиний энэ шингээлтийн тооцоолол (CO2) 3. Ойн дагалдах баялагийн хэмжээ (#)	1. Ой модны тарел зүйлийн эхийн тохиостой хослоо бүрдүүлж нарын гэрлийн тусгалыг нэмэгдүүлэх замавр ургуулсан модны осолт	1. З жилийн тогтвооруултой үйл ажиллагаав зорилсон байх 2. Тестийг олон улсын төслийн хөтөлбөрт оролцож байсан байх (Номэлт) 3. Хүний неецийн чадвартай байх 4. Тогтвортой байдлын баталгаа	1. Ойн цэвэрлэгээний болон үндсэн ашиглалтын огтолот, арчингийн, шэвэрлэгээний тавих санжийн шаардлагыг MNS 6447:2014	1. Тэрбум мөд үндэсний хөдөлгөөн 2. Монгол Улсын үндэсний хэмжээнд толорхойлсон хувь нэмэр	
7.2.2 Ойн цөвэрлэгээ	Ойн түвшэр, хөөнөлт шөвж, өвчинд нэрвэргдсэн, салхи, цасанд өртөнч, вийдээр чадваргүй болж үзүүлж үзвэлжин хуурч мөр, гишүү, мөнчир, мөд бзигтглийн	6.6 15.1 15.2 15.b	1. Талбай (га) 2. Нүүрстөрөгчийн шингээлтийн тооцоолол (Co2) 3. Хөрсний эрүүл мэнд (Нүүрстөрөгч, шин тэжээл, pH-ийн фермент)	1. Ой модны тарел зүйлийн эхийн тохиостой хослоо бүрдүүлж нарын гэрлийн тусгалыг нэмэгдүүлэх замавр ургуулсан модны осолт	1.Үйл ажиллагааг тааралтгүй 3 жилийн үргэлжлүүлсэн байх 2. Тестийг олон улсын төслийн хөтөлбөрт оролцож	1. Ойн цэвэрлэгээний болон үндсэн ашиглалтын огтолот, арчингийн, шэвэрлэгээний тавих санжийн шаардлагыг MNS 6447:2014	1. Тэрбум мөд үндэсний хөдөлгөөн 2. Монгол Улсын үндэсний хэмжээнд толорхойлсон хувь нэмэр 3. MNS 6447:2014 Ойн цэвэрлэгээний болон үндсэн ашиглалтын огтолот, арчингийн, Годд стандарт, обжуулалт/ойжуулалт ын шаардлагыг 2. ИСО болон SSI-ийн сайн дүрмийн тогтвортой байдлын стандарт: ойн хамгийн мал, олон улсын худалдааны бодлогод байгаль орчны заалтууд	

Үйл жийнхэн	Жинго	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжих үндсэн шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр энгийлэх боломжтой шалтуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босло/ шалгуур (Индика- торын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дүрэм журям, стандарт	Холбогдох олон улсыд зөвлөөрөгдсөн стандарт
	Талбайн үзүүлэгчдийн цэвэрлэх				байсан байх (измээт) 3. Хүчин нөөцийн чадавхтай байх 4. Тогтвортой байдлын баталгаа		Цэвэрлэгээнд тавын срекстийн шаардлагат	
7.2.3 Тогтвортой оны дагаадын боловсог ашиглалт	Байгалийн обийн чөлөөнийг буй эмийн ургамал, самар, жимс, жимсээр, мөн боловсун бусад дагалт баялагийн ашиглалт, боловсруулалт	6.6 15.1 15.2 15.b	1. Талбай (га) 2. Оны залгадлах баяглийн хөмөкээ (#)	1. Болцээрэйт хамгаалах, цэвэрлэгээс сергийлэх, технологийн менеджментийг саикуруулах (алсын зийнзас сонгох, модээрэл үзэх)	1. Замны задрэл, ойг бохирдуулах гүй байх тогтвортой байдлын менеджментийг ийн төлөвлөө		1. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн 1. PEFC Тогтвортой оны менежментийн жишиг	

7.3 ТОГТВОРТОЙ ХАМГААЛАЛТ

7.3.1 Оны хөнөөлт шавж, өөчинэс сергийлэх арга хөмөкээ	Оны хөнөөлт шавж, өөчинийг устаж ойт доройтдоос сергийлэх	15.8 15.7	1. Талбай (га) 2. Оны хөнөөлт шавж, өөчиний тархалтай бууруулах		1. З жил тогтвортой үйл жиллагаа түүүжсан байх 2. Тестэй олын улсын төсөл хөтөлбөрт өрөлжүүлж байсан байх (измээт) 3. Хүчин нөөцийн чадавхтай байх	1. Лиценз, оюуны өмчөөр баталгаажсан зочижчийн эрхтэй байх	1. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн	
--	---	--------------	--	--	--	---	-------------------------------------	--

Үзүүлэгчидэг	Жийлээ	ТХЭ-ууд, узүүлэлтүүд	Үр цэвэг хэмжих унасы шалгуур, хэмжих, узүүлэлтүүд	Номонцор ашиглах боломжтой шалтуур, хэмжих, узүүлэлтүүд	Бодс/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгацуулалт	Холбогдох үзүүсний бодон салбарын түрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
					4. Тогтвортой байдалын баталгаа			

7.4 ТОГТВОРТОЙ БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

7.4.1 Нехэн сэргээх	Экосистемийн (зөвлөгөөний амьдралын, бэлчээр, мянганчалгын, цэл) доройтынг сэргээх, биологийн олон төрөл эзүүдэйт нехэн сэргээх эхийнг эхийнгээх буюу түргштэх үйл ажиллагаа	15.c 15.a 15.9 15.5 15.4	1. Уул уурхайын бүх газар нутгийг нехэн сэргээх, хамгийн энэ улсын туршилтыг нийтийн түүрүүлэх; 2. Бэлчээрний хамгаалах, шийдвэрлэсээс сэргийлэх, технологийн менежментийг сайжруулах (ансын зайнваас сонгож, мэдээлэл хийх)		1. Тухайн иутаг дэвслэргээг ган, судмын судалгаа хийх, цаашдан чиг хандласыг тооцмох, эсрэг арга хэмжээт тодорхойлох 1. 2. Эрэдлийн удирдлагын төлөвлөгөө		1. Тэрбум мод үзүүсний хөдөлгөөн	Экологийн нехэн сэргээлтийн практикт зориуласан олон улсын стандарт, SER
7.4.2 Хамгаалах	Хүний гар хүрээгүүрээрэг экосистем, биосферийг хадгалан хамгаалах үйл ажиллагаа, байгууламж, дэв бүтэц	15.c 15.a 15.9 15.5 15.4	1. Бэлчээрний хамгаалах, шийдвэрлэсээс сэргийлэх, технологийн менежментийг сайжруулах (ансын зайнваас сонгож, мэдээлэл үзэх)		1. Газар захиний байгуулалтын и төлөвлөгөөн д биологийн олон янз байдлыг хамгаалах ажлыг талеэлэх, хэрэгжүүлэх боломжийн судалсан баат		1. Тэрбум мод үзүүсний хөдөлгөөн	Бэлчээрний экосистемийн удирдлагын, WWF

Үзүүлэгч	Жинчээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэгч	Үр нийеэг хөмжих ундэсн шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах болонжийг шалгуур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Изника-торын)	Багасгаануулалт	Хөлбогдох ундэсний болон салбарын дүрэм журч, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
					2. Газрын ТЭЗҮ, газар зохион байгуулалтын төлөвлөлтийн нийзгээний хийц			

A. НҮҮРС ХҮЧЛИЙН ХНИЙ ЯЛГАРАЛ БАГАТАЙ ТЭЭВЭР

8.1 НҮХ-НЫН ЯЛГАРАЛ БАГАТАЙ ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ

8.1.1 НҮХ-НЫН ЯЛГАРАЛ БАГАТАЙ ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ ТӨВИЙН ХЭРЭГСЭЛ, УСТОРЕГЧИЙН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ, ХЭМНЭЛТИЙН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ, ХАДСАН БОЙГАЛНЬИН ХИЙ (CNG), ШИНЭРҮҮЛСӨН БАЙГАЛИЙН ХИЙ (LNG), ШИНЭРҮҮЛСӨН ШАДГАЛХИЙН ХИЙ (LPG), хибрид, дугуй, скротер	НҮХХ-ийн ялгаралттай тээврийн хэрэгслийн хувь. Учир нийтийн тээврийн хэрэгсэл, ялгаралттай тээврийн хэрэгсэл тус бүрээр (жилээр тонн CO ₂)	9.1 11.2 11.3 7.6	1. НҮХХ-ийн ялгаралттай тээврийн хэрэгслийн тоо (шахилгаан болон LPG) (#) 2. Карбон хэмжээт, ялгаралттай тээврийн хэрэгсэл тус бүрээр (жилээр тонн CO ₂)	1. НҮХХ-ийн ялгаралттай тээврийн хэрэгслийн эшиглэх замаар энээр бодиждууллагч түгээмэл бодис, ялгаралт буурахт (коможиж буй түйзээс хамааран PM 10, PM 2,5, SO ₂ , NO ₂ , O ₃ , CO, NOx, HCs үзүүлэлтийг суурь үзүүлжээс 20 буюу түүрээс дээш хувир бууруулсан байх)	1. Цахилгаан тээврийн хэрэгслээ, усторегчийн тээврийн хэрэгслээн (шахсаан байгалийн хий (CNG), шинээрүүлсэн байгалийн хий (LNG), шинээрүүлсэн шатдаг хий (LPG)), дугуй, скротер бөхийн 2. Насжилт 5-с хотрохгүй байх.	Теслийн/санхүүжилтийн ёмнөх Тээврийн хэрэгслийн түлшний хэмжилтээгээр/жагсаалтыг шалгах (жишээ нь, LEED-ийн шаардлага хангасан машинуудаа) Теслийн/санхүүжилтийн дараалж бүрнэн техникийн хяналтыг үр дүн. Ялгаралт, насжилт, үр ашигийн шиник чанаруудын хяналтын хуудас. Үнэлгээний стандарт: Нуурстөрөгч багатай түлшний хэмнэлтийн тээврийн хэрэгслийн жагсаалт, тээврийн хэрэгслийн паспорт; тээврийн хэрэгслийн ялгаралтын коэффициент; зам дээрх ялгарын чанарыг хэмжигж; SUMI (Тогтвортой хотын	1. Байгаль орчинд зорилж, үр ашигтай, аюултуй тээвэр, тээврийн хэрэгслийн дэмжих Зам тээврийн салбарт төрөөс баримтлах болдого (2018-2026 он) (2.2.1.5; 2.3.5.3). 2. Орчны бодиждууллагч бууруулж ундэсний хорооны 19/08 дугаар тогтоол (2019.01.24). 3. Газийн болон татварын тухай хууль (38.1.6). 4. Татвараас чөлөөлж зуйлийн жагсаалт - 2015.12.21-ний өдрийн 503 дугаар тогтоол. 5. MNS 4585 Агаарын чанарын сreeхий шаардлага 6. MNS 6728:2018 Аюултуй байдал, EV, аккумуляторын техникийн шаардлага	1. Ихүү зүгөөн машинуудын тэрэгийн (Leed-ийн шаардлага хангасан машинуудын жагсаалт) 2. Автомашин болон фургон автомашини CO ₂ ялгаруулалтын гүйцэтгэлийн стандартууд (ЕХ) 3. Олон улсын авто тээврийн хяналтын хорооноос гаргасан стандарт
--	--	----------------------------	---	--	---	---	--	--

Үйл ажиллагаас	Жинээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр цэвэрхийнхэнд шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Номэлтээр ашиглах боломжийн шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулж	Холбогдох үзүүлэлийн болон солбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
						Хөдөлгөөнт байдлын үзүүлэлт;		
8.1.2 НХХ-ийн алгарал багатай тээврийн хэрэгсэл үйлдвэрээл нийн (ханган шийнүүсэлт нийн сүүжээний) байгууламжууд, засвар үйлчилгээний боловсруулалтад шаардлагад ийнцөн эзл хувьгуур/аккумулятор, шүүхлийн	Тээврийн хэрэгсэл, үндсэн эд амьтадын үйлдвэрээл, засвар үйлчилгээний байгууламжууд, тухайнд бий шаардлагад ийнцөн эзл хувьгуур/аккумулятор, шүүхлийн	9.1 11.2 11.3 7.b	1. Борлуулалтын орлога (жилтээр) (төгрөг) 2. Борлуулагдсан бүтэгдэхүүн засвар үйлчилгээний тоо (жилтээр) (%)	1. НХХ-ийн алгарал багатай тээврийн хэрэгсэл ашиглах замаар эзлэх бодиждуулж чадаамжийн бодис, алгаралт бууралт (хэмжийг буй зүйлээс замааран PM 10, PM 2,5, SO2, NO2, O3 үзүүлэлтийг суурь үзүүлжинч 20 буюу түүнээс ялангуяар бууруулсан байх); 2. Хэрэгжээний хэмжээтгээ (ус, шахилгаан г.м.) 3. Дахинвар түүхийн эдийн хэмжээ 4. Карбон хэмжээлт, алгарал тээврийн хэрэгсэл тус бүрээр (жилтээр, тохи CO2)	1 НХХ-ийн алгарал багатай тээврийн хэрэгслийн НХХ-ийн алгаралт бууруулах холбогдох эд амьтадын үйлдвэрлэл	Төслийн/ санхүүжилтийн өмнө; Зорилтот илрөв бүхий үйл ажиллагааны төвлөвлөө, (тодорхойлж, нүүрстөрөгч багатай, түүшиний хэмжээгээ тээврийн хэрэгслийн жагсаалтийн хамт); Автомашини импортлогчдын GRI буюу CSR тайллан Төслийн/ санхүүжилтийн дараа; Тайллан Узилгээний стандарт; Нүүрстөрөгч багатай автомат технологийн жагсаалт;	1. Инновацийн тухай хууль (2012) 2. Төреөс авто тээврийн салбарт баримтлах бодлого (2018-2026 он)	1. EURO VI стандарт 2. Тоосонцрын агууламжийн талаарх ДЭМБ-ийн заавар 3. Дэхийн түүшиний эдийн засгийн санзачилга (GFEI)

8.2 НХХ ЯЛГАРАЛ БАГАТАЙ (АЧАА), АЧАА ТЭЭВРЛЭЛТ

8.2.1 НХХ-ийн алгарал багатай тээврийн хэрэгслийн эрчүүн хүчиний хэмжээт; НХХ-ийн алгарал багатай логистик;	Төмөр замын тайлбарын В чигрүүлээр яваа тээврийн аччны тээврийн хэрэгслийн эрчүүн хүчиний хэмжээт; НХХ-ийн алгарал багатай логистик;	9.1 11.2 11.3 7.b	1. НХХ-ийн алгарал багатай тээврийн хэрэгслийн зөвхөрлийн бараг, бүтэгдэхүүний хэмжээ, тоо (гт/тонн) 2. Карбон хэмжээт, алгарал тээврийн хэрэгсэл тус бүрээр (жилтээр, тохи CO2)	1. НХХ-ийн алгарал багатай тээврийн хэрэгслийн замаар эзлэх бодиждуулж чадаамжийн бодис, алгаралт бууралт (хэмжийг буй зүйлээс замааран	1.Хүзүүний и хийн шууд ялгаруулдаг түй гант траг байх 2. Хүзүүний хийн I тонн-кг-т ногдох	Төслийн/ санхүүжилтийн өмнө; Зорилтот илрөв бүхий үйл ажиллагааны төвлөвлөө, тодорхойлж, нүүрстөрөгч багатай, түүшиний хэмжээтгээ тээврийн хэрэгслийн	1. Алсын хараа 2050 2. Төреөс авто тээврийн салбарт баримтлах бодлого (2018-2026 он)	1. Нүүрстөрөгч багатай газрын төхөөрөө уур-амьсгалын бодмын стандарт 2. EURO VI стандарт 3. Тоосонцрын агууламжийн талаарх ДЭМБ-ийн заавар
---	--	----------------------------	---	---	--	---	---	--

Үзүүлэгийн нийтийн жагсаалт	Жижиг үзүүлэгийн нийтийн жагсаалт	ТЭС-ийн үзүүлэгийн нийтийн жагсаалт	Үр Нийтийн хөмийн үндсэн шалгуур, хэмийнх үзүүлэгийн жагсаалт	Нийтийн ашигийн боловжийн шалгуур, хэмийнх үзүүлэгийн жагсаалт	Босго/ шалгуур (Индики- торын)	Багасгаачуулалт	Холбогдох үндсний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсад заршилоогүйдсэн стандарт
авто заммын тээврийн хөргөсөлд өөрчилсан хайршил болон юкны төрлийн тулш (сөнөөр- чанарын био- тулш, найлэрснитетик сэргээгдэх тулш); хот доторх болон хот хөороддин значмын тээврийн хөргөлийн дэд бүтцийн сайнруулах (цивилэх станц гэх мэт)				PM, 10, PM 2,5, SO ₂ , NO ₂ , O ₃ үзүүлэгийн суурь үнэлгээнээс 20 бууруу түргээс дээш хувьнэр бууруулсан байх) 2. Замыралтгийн багасаамжийн дүүрэлтгийн хувь	шууд ялгарал хүнд дашын тээврийн хөргөлийн дундаж үзүүлэлтээс 50%-с бага бай хамрагдах боловжийт 3. Эрчим хүчиний хэмжилтгэй/ НХХ-ийн ялгарал суурь үзүүлэлтээс 20 хувьнэр бага значмын тээврийн хөргөсөл (аэшийнүүд техникиг, орлуулак тулш) 4. Насижилт 10-с хэграхгүй байх	жагсаалт, тээврийн хөргөлийн тарьеер бино тулиш, LPG-ийн борцуулалтын хувийн хамт); Автомашинны импортлогчдын GRI бууру CSR тайлан Teslaийн/ санхүүжилтгийн дараа; Тайллан Үнэлгээний стандарт- Нүүрстөрөгч багийтай автомат технологийн жагсаалт;		4. Дэлхийн түүшиний эдийн засгийн санжаачилга (GFE)

8.3 НДХХ-ийн ялгаралт багасгаачуулалт тээврийн дэд бүтэц

Үйл ажиллагаа	Жинзээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр зөвлөгөх хөмжих участын шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нийтийн шингах боломжтой шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Индивидуалт)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын цүрэн журам, стандарт	Холбогдох олон улсад төвширеедсэн стандарт
8.3.1 Нийтийн тээврийн үйлчилгээ	Нийтийн тээврийн үйлчилгээ (автобус, газт тэрэг, хөбөльт машини с.м.); нийтийн тээврийн үйлчилгээний энд (бүтцийн бүтээн байгуулалт хэрэгслийн зориулсан энэ, тусгай замын автобусны систем, длон нийтийн жаган зам, унадаг дугуйгээр зорих дэв бүтций)	9.1 11.2 11.3 7.b	1. Зорилжийн хөдөлгөөн багассан байх (НХХ-н ялгарал/зөрчлий/км) 2.Өгөвж хүртээв хүмүүсийн тоо (%) 3. Нийтийн тээврийн эзэх хувь ижссэн байх (Нийтийн тээврийн судлаогүр өргөжүүлжон байдал)	1. НХХ-ийн ялгарал багасгай тээврийн хөрөнгөй ашингах замадр алзар бодиждуулалгач түгээмэл бодис, ялгарал буурагч (хэмжийн буй зүйлээс хамварал PM 10, PM 2.5, SO2, NO2, O3 узүүлэлтийг суурь үзүүлжээнээс 20 буюу түүнээс дээш хувнаар бууруулсан байх) 2. Зорилжийн зүүргөлт нь байх 3. Хүртээмжтэй тариф, буурах 4. Аялах хугацаа бичигноосон байдал (хүлээлгийн хугашас оруулалгүй түгжрөлийн үргэлжлэх хугашаа буюу бодит вэлийн хүчинч (өдрийн дундаж)	1. Аюулгүй байдлын шаардлага хангасуудын зам, унадаг дугуйн энд бүтцийн хамрагдахгүй. 2. Чулуужсан түүн (Fossil fuel)-а зориулагдсан дэд бүтцийн хамрагдахгүй	Төслийн/ санхүүжилтийн эмнэ; Зам дээрх язарын чанарыг зөнгөлж; Тээврийн салбарын статик - Нийтийн тээврийн хөрөнгөгчийн мэдээлэл (УСХ); Зам тээврийн осол - Осаа томгол (Тээврийн шагдаа); Нийтийн тээврийн служжоний мэдээлэл Төслийн/ санхүүжилтийн аврас; стандарт; зорилтой шийдвүүлэн шалгах; WebTAG (цахимд сууринсан тээврийн шинжилгээний удираамж); SUMI (Готвортой хотын хөдөлгөөнт байдлын үзүүлэлт); цахим цагдаагийн програм; УБ смарт картын өгөгдөл; Ишвэлтэй хөдөлгөөн хийх боломжийн үзүүлэлт; Multimodal интегрийн үзүүлэлт; Нийтийн тээврийн үйлчилгээний сэтгэл	1. Төрөөс авто тээврийн салбарын барындах болдого (2018-2026 он) 2. Монгол Улсын Засчийн газрын 2020-2024 оны үеи ажилалтны хөтөлбөр (6.1.5) 3. Монгол Улсын Авто замын тухай хуульд нэмэлт, нарийлж оруулах тухай (30.5) 4. Монгол Улсын Авто тээврийн тухай хууль (7.4; 10.2.8; 10.2.9) 5. Нийтийн тээврийн үйлчилгээний талаар авах зарни арга хэмжээний тухай Дэд бүтшийн сайд, Нийслэлийн Засаг даргын хамтарсан захирамж (2000 он)	1.ТОД (дамжийн энгэрэхтэд чиглэсэн хатаж) стандарт 2. Тээвэр, төгсийн бодлогын хүрээлэнний (ITDP) BRT стандарт 3. ISO 10655-2:2015 (хүрээлэнний тээврийн хэрэгжээ) 4. EURO VI стандарт 5. Тоосондлын эзгуулжсанын талаар ДЭМБ-ийн элавар 6. Дэлхийн түжний чийгийн засгийн санаачилга (GFEI)

Үйл эсвэлтэг	Жинзээ	ТХЗ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр наалог хэмжих үндэсн шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боловжтой шалгур, хэмжих үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгур (Ихэвчил- гччын)	Баталгацкуулалт	Хөлбөгдөх үндэсний боловсруулж дүрэм журам, стандарт	Хөлбөгдөх олон улсаад зашвартовдсан стандарт
						Хөнөөжийн үзүүлэлт; Замын хөдөлгөөний эсвэлтэй байдлын нэрэхтэй гарчмынүүшийн үзүүлэлт;		
8.3.2 Хөдөө орон путагт ийнтийн тээврийн (сүүрээ)	Хөдөө орон вулгийн автобус бий болгох, аймаг, суманд ийнтийн тээврийг хөгжүүлэх	9.1 11.2 11.3 7.b 11.b	1. Хаттуу хүчинлэгийн боловжтой эмч ч улиралд ашиглах боловжтой эмч ашиглах боловжтой хөдөө орон путагт ямындарч буй хүн эмчийн тоо	1. Түүхэрэлийг багасгасан байж (туулах, заршуулж цаг багасах) 2. Хүртээмчтэй тариф, буурах	1. Чулуужсан тулаш (Fossil fuel)-д зориулаадсан нээлттэй бүтэц хамрагдахгүй б	Теслийн/ солиуужинтийн эмчийн Зорилтот наалеэ бүхий үйл ажиллагааны төлөөлөгчийн тодорхойлолт	1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн замжийн дохжилт (2018) 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн замжийн замжийн дохжилт (2018)	1. НҮБ-ын АНД ОСКАТО-оос олон услын нэгдсэн интермодийн тээвэр, логистикийн систем

Үйл жилийнээр	Жийнээр	ТХЗ-үүд, үзүүрээс- түүд	Үр нөхөг хэмжээг үзүүсэн шалгур, хэмжээг үзүүлжитгүүд	Нэмцэлтээр ашиглалт болжжээгээшний шалгур, хэмжээг үзүүлжитгүүд	Босго/ шалгур (Ихилнэ- торын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэстний болон салбартын дүрэм зураг, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвшөөрөгдсөн стандарт
Байгуулах, жинихэх			2. Хөдөө орон нутаг дахь хатуу хүчинчлэлийн боловч эсвэл эль ч улиралд жинихэх боловчтой замын хамрах хүрээ 3. Нийтийн тээврийн сүлжээ Поморджж. нийтгэлийн тээврийн хэрэгслийн тоо хувцар өсөх	3. Дүүргээц, ашиглалтын хувь		Төслийн/ санхүүжилтийн дараал: Газар дээр очижж баталгаажуулж, тайланах; Үзүүлжийн стандарт: Дэлхийн өрсөдөх чөдөвчийн тайлан - Монгол улс;	Эрхийн тухай хууль (2016)	
8.3.3 НХХ- ийн ялгаралт багасгай тээврийн дэд бүтэц	Шахилгаан тээврийн хэрэгслийг жинихэх, ориуулах тулшиний дэд бүтэц (чулуужсан тулшиний станц, гарожвас тусдаа банк тохиохдол), Эко-шахилгааны станц, шахилгаан тээврийн хэрэгслийн түргэн чөнөөгэх станц/хөхөг, CNG, LNG, LPG станц, троллейбус, трамвай, шахилгаан автобусад зориулсан дэд бүтэц	9.1 11.2 11.3 7.b	1. Цэнэглэх станц ашигладаг хэрэгслийн тоо (нэг станц дах дундаж) 2. Шатлаг түвш орлуулсан хэмжээ	1. НХХ-ийн ялгаралт багасгай тээврийн хэрэгслийг жинихэх замаар агаар бохирдуулагч түгээнэл бодис, ялгаралт буураалт (хэмжээг буй түвшээс хамааран PM 10, PM 2,5, SO2, NO2, O3 үзүүлжилтийг суурь үзүүлжсанээс 20 буу түүнээс азш хувцар бууруулсан байх) 2. Далайн боловсруулжин эх үүсвэр ашиглалт шахилгаан цэнэглэх станцын ижмээсэн тоо	1. Чулуужсан тулш (Fossil fuel)-д зориулагдса и дэд бүтэц хамрагдакгүй	Төслийн/ санхүүжилтийн өмнө: Зам дээр очижж чайшарын хэмжилтийн егөгдэл; шахилгаан машин цэнэглэх станции операторуудын мэдээлэлтэйлан; Төслийн/ санхүүжилтийн дараал: Газар дээр очижж баталгаажуулж, тайланах; Үзүүлжийн стандарт: Замын хөдөлгөөний егөгдэл; Ихэслэлийн замын хөдөлгөөний замын хөдөлгөөний хяналтын егөгдэл (УСХ, UB traffic app; E- police app)	1. MNS 6723-2018 Аюулгүй байдал ба ЕУ ба аккумуляторын техникийн шаардлагы	1. TSO 14001 2. ISO 50001 3. ISO/IEC 30134 4. EURO VI стандарт 5. Топсонирын згууламжийн талзарх ДЭМБ-ын зөвлөр 6. Дэлхийн тулшиний зийн засгийн санавчилга (GFEI)
8.3.4 НХХ- ийн ялгаралт багасгай тээврийн төлөвлөлттэй	Автотээврийн хэрэгслийн хэрэгжэг бууруулак зорилгоор тээвэр, хот төлөвлөлттэй	9.1 11.2 11.3 7.b	1. Түхжрэлийг багасгасан байх (туулах, зарцуулах цаг багасах) 2. Цэвэр төөрний дэмжсэн урьмын төө, хэмжээ	1. НХХ-ийн ялгаралт багасгай тээврийн хэрэгслийг жинихэх замаар агаар бохирдуулагч түгээнэл бодис,	1. Чулуужсан тулш (Fossil fuel)-д зориулагдса и дэд бүтэц	Төслийн/ санхүүжилтийн өмнө: Зорилтот нөхөн бүхий чийг жинихгаваны төвлөвлөгөө, тодорхойлж	1. Төрөө авто- тээврийн стандарт 2018-2026 онд баримтлах болдого (2.3.1; 2.3.2)	1. EURO VI стандарт 2. Топсонирын згууламжийн талзарх ДЭМБ-ын зөвлөр

Үйл жүйнээсээ	Жишээ	ТХЗ-үүд, узуулалт- түүд	Үр нийөгж хэмжээст үндэти шалгур, хэмжээх үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боловижтой шалгур, хэмжэх үзүүлэлтүүз	Босго/ шалгур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Хөлбөгдөх унисийн болон салбарын дүрэм журям, стандарт	Хөлбөгдөх флоу улсыд зөвшөөрөгдсөн стандарт
	улаадаа холбоог хангах, нигт хөгжил, газар ашиглалтын олон хамбор, яланг зорчил, дамжин өнгөрөх тээвэр, очва тээврийн ухаалаг логистик үзүүлэлтээс, Тээврийн хэрэгжээнд сууринчен улирдлагах, ухаалааг тээврийн систем, ухаалаг эзгэсдэг менежмент, тасалбар кувандаж авсаад НХХ ийгээгүйн худалдах төгтоох/ хураамж авах			1. Илгарал бууралт (хэмжиж буй зүйлээс хамааран PM 10, PM 2,5, SO2, NO2, O3 үзүүлэлтийг суурь үзүүлэхээс 20 букуу түүнээс дээш хувийн бууруулсан байх); 2. Үр шин хүртэгчийн тоо 3. Дүүргэлт, ашиглалтны хувь	Хамрагдахгүй	Төслийн/ саамхуужилтийн дараас: Газар дээр очиж баталгаажуулж, тайллагнах; Үзүүлэгчийн стандарт: Нийслэлийн заммын хөдөлгөөний хэмжээний өгөгдэл (УСХ, UV Чайбс app; S-police app)	2. Монгол Улсын Засгийн газрын 2020- 2024 оны уйл ажиллагааны Хөтөлбөр (6.1.5) 3. Монгол Улсын Авто замын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай (30.5) 4. Монгол Улсын Авто тээврийн тухай хууль (3.4; 10.2.8; 10.2.9) 5. Нийтийн тээврийн үйлчилгээний талоар авах замын дэргэ хэмжээний тухай Дэд бүтцийн сайд, Нийслэлийн Засаг дармын хамтарсан захирамж (2000 он)	3. Дэлхийн түүшиний ЭДИБИ засгийн саначилга (GFEI) 4. Порт дахь хэрэгслийн холболтод зорилсан IEC/IEEE 80005 -2:2016 5. НҮБ-ас гаргасан дун шинжилгээ, бодлогын зөвлөмж 6. Ерөнхий нарнын бийгийн даргын жоргалзх Тогтвортой тээврийн асуудлаарк ондөр түвшиний зөвлөх хэсэг

3.4 НХХ-ИЙН ЯЛГАРАЛ БАГАТАЙ ТЭЭВРИЙТ ДЭМЖИХ УХАЛАГ СИСТЕМ - МЭДСЭЛТ ТЕХНОЛОГИЙН СИСТЕМ

3.4.1 Бүх терлийн тээврийн хэрэгслийн (хөрөнгийн удирдлагатоо, хөдөлгөөннүү ийн урстай бодон горчмын шилжлилийн ийг удирдах/са Ихэртуулах	Заммын хөдөлгөөний удирдлагын дэвшилтээт систем, нийтийн тээврийн шалжилж, тээврийн хэрэгсэл дайгдах/тээврийн хэрэгсэл дундад ашиглалх схем, ухаалааг карт, замын хураамжийн систем, цахим	9.1 11.2 11.3 7.6	1. Түүхрэлтийн багасгасан байх (туулах, зарцуулах шаг багасах) 2. Хүртэлжэктэн үзэ	1. НХХ-ийн илгарал багатай тээврийн хэрэгсэл ашиглах замаар эзэр божираудуулагч түгээмж болис, илгарал бууруулж (хэмжиж буй зүйлээс хамааран PM 10, PM 2,5, SO2, NO2, O3 үзүүлэлтийг суурь үзүүлэхээс 20 букуу түүнээс дээш	1. Зорчигчдын хувийн шуучилалыг хамгаалсан төгтолцоо бүхий тээврийн үйлчилгээ, ухаалааг удирдлагын системүүд хамрагдана.	Төслийн/ саамхуужилтийн замын Нийслэлийн агаарын богхирадмын мониторингийн мэдээлэл; Зам тээрх агаарын чанарыг хэмжих; Тээврийн салбарын статистик - Нийтийн тээврийн хэрэгзэгчийн мэдээлэлийн (УСХ); Зам тээврийн өөрөл - Осой гомтэй (Тээврийн шагдар)	1. Төреес авто тээврийн салбарт 2018-2026 онд баримтлах болдого (2.3.3.6; 2.3.5.2) 2. Ухаалаг тээврийн системийн үндэсний бодлого (2020 он)	1. ISO/TR 20529 2. EURO VI стандарт 3. Тоссончрын агууламжийн талгарх ДЭМБ-ын заавар 4. Дэлхийн түүшиний ЭДИБИ засгийн саначилга (GFEI)
--	--	----------------------------	---	--	---	---	--	--

Үзүүлэгчилгээ	Жишээ	ТЭЗ-үүд үзүүлэлтүүд	Үр нөхөгжлийн үндсэн шалгур, хэмжээ, үзүүлэлтүүд	Нээлтээр ашигах боловсруулжийн шалгуур, хэмжээ үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Индикаторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үүсчний болон салбарын дүрэм журам, стандарт	Холбогдох олон улсын зөвшөөрөгдсөн стандарт
Ухаалаг систем	Үйлийнгээ, аллас жиллах, замын хеделгэөнний бодлого цагийн нээлтээдлийн систем			Хувцас бууруулсан байх); 2. Үр шиний хүртэгчийн тоо 3. Тусгай хэрэгцээт хүмүүст нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорхиц хүртээмж нэмэгдсэн байдал		Нийтийн тээврийн сүлжээний мэдээлэл Теслийн/ саангуужилтийн дараас; Газар дээр очиж баталгаажуулж, тайлагнах; Үзүүлэгчийн стандарт: UB traffic ; E-police апп; зам дээрх агаарын чанарыг хэмжэх; SUMI (Тогтвортой хотын хеделгэөнгийн байдлын үзүүлэлт)		

8.5 ХЯМД ТӨСӨР, ХҮРТЭЭМЖТЭЙ НИЙТИЙН ТЭЭВРЭР

8.5.1 Аюулгүй байдал, хүртээмжтэй байдалыг уздирдлагын системийг ашаглах (хянайлт, эрдээнийг хяналт, иэрүүлэх, заралттай туслах, замын хеделгэөнний уздирдлагын систем, ажиглах, мэдрэх систем, аюулгүй дэр, аюулгүй байдлын хяналт); Дугуйтай, хүрчийн төрөлтэй зэрэг хүмүүст хүртээмжтэй байдлыг хангах замаар нийгмийн	Удвад тээврийн үйлийнгээ сновчийн болгох, узаалаг уздирдлагын системийг ашаглах (хянайлт, эрдээнийг хяналт, иэрүүлэх, заралттай туслах, замын хеделгэөнний уздирдлагын систем, ажиглах, мэдрэх систем, аюулгүй дэр, аюулгүй байдлын хяналт); Дугуйтай, хүрчийн төрөлтэй зэрэг хүмүүст хүртээмжтэй байдлыг хангах замаар нийгмийн	9.1 11.2 11.3 7.6 10.2	1. Осолд орсон хүний тоо, хүйс, тусгай корэцээт хүн аж, хүрхийн тоо 2. Бүх хүний хүртээмжтэй тоннажил бүхий автобус/трамвай болон бусад нийтийн тээврийн хэрэгслийн тоо	1. Дугуй, яланг хүний энд бүтэц хувцас фсех	1. Зорчигчийн и хувцасын ишуулалтыг хамгаалсан тогтолцоо бүхий тээврийн үйлийгээ, ухаалаг узирадагын системүүд хамрагдана.	Теслийн/ саангуужилтийн өвлие; Зорилтот ижилэх бүхий үйл ажиллагаатын төвлөгөөв, тодорхойлолт Теслийн/ саангуужилтийн дараас; Газар лээр очиж баталгаажуулж, тайлагнах; Үзүүлэгчийн стандарт: Хүний хөгжлийн үзүүлэлт	1. Төреес авто тээврийн салбарт баримтлах бодлого (2018-2026 он) 2. Замын хеделгэөнний аюулгүй байдлын уздасны стратеги (2012)	1. Олон улсын авто замын үзүүлэгчийн хөтөлбөр (iRAP) олон үзүүлэлт
---	---	------------------------------------	---	---	---	--	---	---

Үйл жиллагаа	Жинхээ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нийтгэг хөмжийн үндэслэлийн шалгуур, хамгийн үзүүлэлтүүд	Нэмэгтээр ашиглах боломжтой шалгуур, хөмжийн үзүүлэлтүүд	Босго/ шилгуур (Индиви- торын)	Баталгаажуулалт	Хөдөлгөж уүснэй болон салбарын дүрэм журям, стандарт	Хөдөлгөх олон улсаа зөвхөөрөгжсан стандарт
	бүх бүтгийн НРГДНий зорчих моулгуй багаслаг хангах;							

9. МЭДЭЭЛЭЛ, ХАРИЛЦАА ХОЛБОО, ТЕХНОЛОГИ

9.1 ХҮРТЭЭМӨКТЭЙ СУЛЖЭЭ

9.1.1 Онцлог хурданы шинийн кабелийн өргөн зурвалсын сүлжээний бүтээн байгуулалт болон ашиглалт	Шилэн кабелнийн сүлжээний замрах хурээг номэгчүүгээ 512Мбре ба түүнээс дээш хурдаар хөдөө орны нутаг, тэр хороолол, төрийн закazuийн ижжийн дамжуулалт	1.4 5.b 9.b 9.c 7.b 9.1	1. Нэмэгтээр шилэн кабелнийн орчин зуравсны интернетэд хөдөлгөх боломжтой болж байгаа орх, байгууллагын тоо (#) (тооцоолод хийх) 2. Шинээр байгуулсан шилэн кабелийн урт (km) (тооцоолол хийх)	1. Тухайн байгууллага нь ногдох легжлийн бодлиго, төлөвлөгөөчийн байх	1.Интернетн ийн хурданы өөрчилгээр хэмжих FTTB, FTTN технологийг ашигласан байх (ХХЭХ- с баталгаажуу лалт авах) 2. Тусгай зөвхөөрөлтэ й байх (ХХЭХ-с баталгаажуу лалт авах) 3. 512 Мбре болон дээш хурд ашиглах 4. Өртөгт берийжаас ви тарифтай байх (cost oriented tariff) 5. ВНЧҮС- НЛ хөрөнгө төвлөрүүлэс н байх 6. Хөдөө орон нутаг,	ХХЭХ баталгаажуулалтыг гаргаж өгж	Мэдээлэл холбооны сүлжээний талар террас баримтууд бодлиго (2017-2025); Дижитал засаглал үндэслэлийн хотолбэр (2019); Цахим засгийн эмчилгээн хотолбэр 2019-2022; Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 9-10; Хөгжлийн холбооны тухай хуули; Хөгжлийн холбооны сүлжээний нөхцөл, швардлагыг; Альянс харал 2050; Хөгжлийн зорилгын хотолбэр; Засгийн газрын үйл жиллагааны хотолбэр; Нийгэм эдийн засгийн легийн үндэсэн чиглэл	Хөдөлгөх ISO/IEC стандартууд: жишээ иши: ISO/IEC 15899:1998 Мэдээллийн технологи — Систем хөгжлийн харилцаа холбоо, мэдээлэл солилцох — Өргөн зуравсны хувийн нисдээн үйлчилгээний сүлжээ — Үйлчилгээний төдорхойлолт — Өргөн зуравсны холбоотой чиглэлийн үйлчилгээ;
--	--	--	--	---	--	---	---	---

Үйл ажиллагаа	Жышиэ	ТХЭ-үүд, үзүүлэлтүүд	Үр нөхөг хэмжээ, үндсэн шалгуур, хэмжээ, үзүүлэлтүүд	Нэмэлтээр ашиглах боломжтой шалгуур, хэмжээ, үзүүлэлтүүд	Босго/ шалгуур (Ихилияторын)	Баталгаажуулалт	Холбогдох үндэсний болон салбарын дурсмын хураам, стандарт	Холбогдох олон улсад зөвхөн ерөгжсөн стандарт
					Гэр хороодлаа эсвэл төрийн эжэлүүн нийжина шинэ кабель татах.			
9.1.2 Хөдөлгөөн төртөн түрвасын сүлжээний бүтээн байгуулалт болон ашиглалт	4G болон 5G сүлжээний хүртээмжийг хөдөө орон нутаг, гэр хороодлаа, төрийн эж ахуйн нэгжид болдого төлөвлөгөөтэй улцуулсан төлх, хөгжүүлэх; 2G, 3G-ээс 4G хүртэлх системийн техники, технологийн садр��уулалт хийх; Амслагасан бус нутагт шинээр 4G кургож;	1.4 5.6 9.6 9.4 7.6 9.1	1. Нэмэлтээр 4G, 5G сүлжээнд холбогдох, үзвичилэх авах боломжтой болох хэрэглэгчдийн тоо (#) 2. Шинээр байгуулах базэ станциин тоо (f) 3. Шинээр байгуулах базэ станциас хөдөө орон нутаг. Гэр хороодлаа, байгуулах базэ станциин тоо (#) 4. Нэмэлтээр 4G, 5G сүлжээнд холбогдох, үзвичилэх авах боломжтой болох хэрэглэгчдийн хөдөө орон нутаг, гэр хороодлын хэрэглэгчдийн тоо (#)	1. Тухайн байгууллагын ногоон дэгслийн бодлого, төлөвлөгөөтэй байх 2. Системийн техники, технологийн садр��уулалт хийх (version 01, version 02-нуудын харьцуулалт) 3. Нэмэлтээр 4G, 5G сүлжээнд холбогдох, үзвичилэх авах боломжтой болох хэрэглэгчдийн хөдөө орон нутаг, гэр хороодлын хэрэглэгчдийн тоо (#)	1. ХХЭХ-ын Радио давтамжийн төхнүүлэлттэй байх 2. Системийн техники, технологийн садр��уулалт хийх (version 01, version 02-нуудын харьцуулалт) 3. Хамгийн багадаа 512Mbps (download)/2-5Mbps (upload) байх; (ХХЭХ-с баталгаажуулалт авах) 4. Орлогт барихадас ан тарифтай байх 5. Хөдөө орон нутаг, гэр хороодлаа эсвэл төрийн	Лисийн харилцан 2050 (5.3.7), Монгол Улсын зохицын чөлөөлүүдийн холбооны системийг нэвтрүүлэх талвар тараас баримтлах болдлын унасэн чиглэл (2020 он); Мэдрээлэх холбоотой сүлжээний талвар тараас баримтлах болдого (2017-2025); Дижитал засагтгал үзүүлэлтийн хөтөлбөр (2019); Цахим засаглалын үндэсний хөтөлбөр 2019-2022; зөвшөөрлийн тухай хуулийн 9-10; Харилцаа холбооны тухай хуули; Харилцаа холбооны сүлжээний нөхцөл, шаардлага; Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөр; Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр; Нийгэм зднийн засгийн хөгжлийн унасэн чиглэл; 5G-ийн болдогтын зөхнүүлэлтийн	Холбогдох ISO/IEC стандартууд: жишээ ний: ISO/IEC 15899:1998 Мэдрээллийн технологийн Систем холбоонд Харилцаа холбоо, мэдрээлэл сопнишох. Өргөв зураасын хувийн нэгдсэн үйлийнгүйн сүлжээ Уйличилгээний төвөрхийн болтот. Өргөн түрвасын холболтод чиглэсэн үйлийнгээ;	